

CIHANNÄME

"Bir cihan mefkûresi"

www.cihannuma.org

SAYI 5

2023

TÜRKİYE
CUMHURİYETİ

CUMHURİYETÇİLER
VE
DEMOKRATLAR

DİPLOMASİ SÖZLÜĞÜ
ÇOK KULVARLI
DİPLOMASİ

GAZZE VE
SESSİZLİK

BİR
CIHANNUMA
YAYINIDIR

CIHANNÄME

"Bir cihan mefkûresi"

SUNUŞ

Her zalimin sonu hüsrandır... Her kelam, selam ile başlarsa güzel, her selam ise muhabbetle... Selam ve muhabbetle kıymetli okuyucularımız... Bir cihan mefkuresi diyerek başladığımız Cihannâme'nin beşinci sayısını sizlerle buluşturduk, hamdolsun. Bu sayımızda da sizlere fayda sağlayacak ve ilginizi çekecek bir içerik hazırlamaya çalıştık lakin acımız ve öfkemizi anlatmanın zor olduğu, yüreğimizin darlandığı, uykunun adeta haram olduğu dualı gecelerin vakti içreyiz...

Kendini devlet diye dünyaya tanıtan lakin çocuk katili, masumları katletmekten haz alan bir örgütün Filistin'de yaşattığı soykırımı tanık olan bir dünyada yaşamak utanç verici olsa gerek. Mustafa Uzun'un kaleme aldığı "Sessizlik ihanettir" başlıklı makalesini bu sayımıza taşıdık, sizlerle paylaşıyoruz. Cumhuriyetimizin kuruluşunda çeşitli coğrafyaların etkisi hep konuşulur. İçlerinde Balkanların yeri bir başkadır. Hemen hepimizin merak ettiği bu gerçeği alanında uzman Prof. Dr. Shener Bilalli kaleme aldığı makalesiyle sizlerle paylaşıyor. Sayımıza farklı bir perspektif katan hocamıza katkısı için teşekkür ediyorum. Birkaç sayıdır Amerika'yı inceliyoruz malumunuz. Yine Emrullah Demirtaş "Cumhuriyetçiler ve Demokratlar" başlıklı yazısı ile Amerika'nın bu iki politik görüşünü inceledi. Zengin içeriği ile ABD'in iç dimaniklerine bakış açımıza katkı sağlayacağını umuyorum. Filistin'de yaşanan mezalimin önümüzdeki yıllarda etkisini derinden hissedecek bir dünya bizi bekliyor. Utanç ve hüsrana yüklü bir dünya... Bununla beraber göç sorunu da bölgenin yakın zamanda önemli bir meselesi haline gelecektir. Filistin ve Göç konusunda detaylı bir inceleme sizleri bekliyor.

İlginçtir ki kendi coğrafyamızda bu yaşananlara paralel Avrupa'da da garip olayların yaşandığını gözlemliyoruz. Belçika'nın başkenti Brüksel'de yakın zaman önce yaşanan terör saldırısı sonrası iki işveç vatandaşının hayatını kaybetmesi, avrupada duyarlılığı yükselten bir provakasyon mu bilinmez, lakin bu bulmacanın nereye evrileceği kaygıyla izlenmekte. Öte yandan Batı Avrupa ülkelerinden İsviçre'de yakın zaman önce parlamento seçimleri düzenlendi. Seçimlerin kazananı aşırı sağcı İsviçre Halk Partisi (SVP) oldu. Bu sonuçların ardından Avrupa'da yükselen aşırı sağ, İsviçre'de de kendini göstermiş oldu. Bu beşinci sayımızda avrupanın geldiği yeni politik konumu farklı içeriklerle işliyoruz.

Dünya barışı 2023 yılında ciddi kan kaybına uğradı ne yazık ki. Uzun zamandır devam eden Rusya-Ukrayna savaşı ve Suriye iç savaşının ardından Azerbaycan-Ermenistan arasında gerçekleşen Dağlık Karabağ çatışmaları dünya gündemine oturmuştu. Son olarak Hamas tarafından İsrail'e yapılan füze atışları bahanesiyle savaş ilan eden İsrail, yıllardır işgal altındaki Filistin'de insanlık tarihinin en büyük katliamlarından birini gerçekleştirdi. Kübra Sonkaya'nın kaleminden bu konuyu paylaşıyoruz.

Türk Savunma Sanayisi, son yıllarda yaşanan önemli gelişmeler ile Türk Silahlı Kuvvetleri'ni dünyanın en güçlü ordularından biri haline getirme hedefine bir adım daha yaklaştırdı. Yerli ve Milli projelerle hep daha iyisine aşık bir ülke olarak yolculuğumuz devam ediyor. Bu güzel gelişmelerle beraber Fransa ile Ermenistan arasında yakın zamanda yapılan savunma antlaşması, Sudan'da son günlerde yaşanan çatışmaları, Afrika kıtasını yeniden şekillendiren mega projeleri, dünyada ihracat geliri en yüksek ülkeleri, dijital paranın serüveni ve devletlerin parada dijitalleşen bu dönüşüm hikayesini bulacağınız zengin içeriğimizle bu sayıda yine bir kez daha sizler için anlamlı ve fayda sağlayacak bir çalışma hazırladık.

Dünya insanın yuvası, bizim yuvamız; insanlık ise bizim ahlaki değerlerimizden biri, vazgeçilmezimiz... Her sayıda kendini olgunlaştıran, bir yeryüzü mefkuresi olarak sizlerle buluşan Cihannâme'yi takip ettiğiniz için teşekkür eder, selam sağlık ve afiyetler dilerim.

Dr. Muhammed İkbâl BAKIRCI
Cihannüma Dış İlişkiler Komisyonu

İÇİNDEKİLER

5 İsrail-Hamas arasındaki savaşın
taşma riski her geçen gün artıyor

Dünya barışı can çekişiyor: 2023'te
binlerce sivil savaşta hayatını kaybetti **8**

12 Belçika'nın başkenti Brüksel'de terör saldırısı:
İki İsveç vatandaşı hayatını kaybetti

Cumhuriyetçiler ve Demokratlar **15**

17 İhracat geliri en yüksek ülkeler

Sudan'da çatışmalar devam ederken
 taraflar arasında müzakereler başlıyor **24**

28 Gazze'de kanlı izdüşümler:
Sessizlik ihanettir

Filistin'deki savaş
yeni bir kitlesele göç akımı doğurdu **30**

32 TEKYOL

İÇİNDEKİLER

Fransa ile Ermenistan arasında kritik anlaşma:
Paris, Erivan'a hava savunma sistemi satacak **35**

36 Avrupa'da yükselen aşırı sağ trendine İsviçre de eklendi:
Parlamentoda zafer İsviçre Halk Partisi'nin!

Tarihi İpek Yolu olarak adlandırılan
Kuşak ve Yol'un 10. yılı Pekin'de kutlandı **39**

42 Antarktika üzerine jeopolitik mücadele diriliyor,
ülkeler kıtada varlıklarını artırmaya çalışıyor

Türk Savunma Sanayi son 20 yılda
100 yıllık planları hayata geçirdi **48**

53 Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun
Balkanlardaki algısına kısa bir bakış?

Devletler Blockchain teknolojisine geçiyor **57**

60 DİPLOMATİK SÖZLÜK
Çok Kulvarlı Diplomasi (Multi-Track Diplomacy)

İsrail-Hamas arasındaki savaşın taşma riski her geçen gün artıyor

Orta Doğu'da normalleşme süreçleri hız kazanmışken başlayan İsrail-Hamas savaşı bütün süreçlerin tersine dönmesine neden oldu. Normalleşme konuşmalarının durmasının yanında savaşın bölgede yayılması ihtimali de her geçen gün artıyor.

İsrail ile Hamas arasında devam eden savaşın şiddeti her geçen günle artmaya devam ediyor. Şiddetle doğru orantılı olarak savaşın taşması riski de yükselişini sürdürüyor.

Yemen'den İsrail'e füze atılması, İsrail'in Lübnan'daki Hizbullah hedeflerini vurması, İran'ın savaşın yayılabileceğine dair uyarılarda bulunması, ABD'nin Suriye'nin güneyindeki üssüne drone saldırısı gerçekleştirilmesi ve Irak'taki askerlerine saldırılması gibi son birkaç gün içinde yaşanan olaylar, çatışmanın bölgeye taşabileceğine ilişkin öngörülerin çoğalmasını sağladı.

ABD'NİN İSRAİL'E DESTEĞİ SÜRÜYOR

ABD Başkanı Joe Biden'ın çarşamba günü İsrail'e gerçekleştirdiği ziyaretin ardından Washington'un bölgedeki etkinliğinin iki taraflı olarak yükseldiği görüldü.

Biden, 19 Ekim'in geç saatlerinde 15 dakika süren bir Ulusa Sesleniş konuşması gerçekleştirdi. Bu hitapta İsrail'e desteğin devam edeceğini aktaran ABD Başkanı, Axios'un aktardığına göre Tel Aviv'e 10 milyar dolarlık bir yardım yapılması için Kongre'ye başvuruda bulunmayı planlıyor.

Washington, savaşa aktif olarak katılmadan İsrail'e sahada da destek oluyor. Perşembe gecesi yapılan açıklamada da bir ABD savaş gemisi olan USS Carney'in Yemen'deki Husiler tarafından İsrail'e atılan füzeleri durdurduğu belirtilmişti.

Füzelerin durdurulduğunu duyurulan Pentagon Sözcüsü Tuğgeneral Patrick Ryder, açıklamasında “Bu eylem, Orta Doğu’da inşa ettiğimiz entegre hava ve füze savunma mimarisinin ve ortaklarımız ile bu önemli bölgedeki çıkarlarımızı korumak için gerektiğinde bu sistemleri kullanmaya hazır olduğumuzun bir göstergesiydi” ifadelerine yer verdi.

CNN Politics’te yayımlanan haberde, düşürülen teçhizatın arasında silahsız insansız hava araçlarının (SİHA) ve füzelerin yer aldığı bilgisi paylaşıldı.

Bunlara ek olarak perşembe günü ABD’nin Suriye ve Irak’taki üslerine saldırılar gerçekleştirildi. Saldırıların hedefinde Irak’taki Ayn-ül Esad hava üssü ve Suriye’deki el-Tanf garnizonu yer aldı.

The Associated Press’e konuşan ABD’li yetkililer, Suriye’deki üsse saldıran iki SİHA’dan birinin düşürüldüğünü, diğerinin ise küçük çaplı yaralanmalara sebep olduğunu aktardı.

Reuters’ta yer alan haberde ise Irak’taki Ayn-ül Esad üssüne drone ve füzelerle saldırıldığı belirtildi.

Irak ordusu, üssün etrafındaki bölgeyi kapattığını ve bir arama operasyonu başlattığını söyledi.

Irak polisi ise perşembe günü yaptığı açıklamada Bağdat Uluslararası Havalimanı yakınlarında ABD güçlerine ev sahipliği yapan bir başka askeri üssün roketlerle vurulduğunu aktardı.

Reuters’a konuşan bir ABD’li yetkili, havalimanı yakınlarındaki ABD güçlerine atılan iki roketten birinin engellendiğini, diğerinin ise boş bir depoya isabet ettiğini ve olayda ölen ya da yaralanan olmadığını belirtti.

"SAVAŞIN KONTROLDEN ÇIKMA RİSKİ VAR"

İran’ın resmî haber ajansı IRNA’nın bir haberinde, ülkenin Dışişleri Bakanı Emir Abdullahiyan’ın “İsrail durdurulmazsa savaş kontrolden çıkabilir” dediği aktarıldı.

Bölgesel ziyaretlerinin dördüncü gününde Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad el Sani’ye konuk olan Abdullahiyan, “Siyonist rejimin Gazze’nin savunmasız vatandaşlarına ve halkına yönelik saldırıları devam ederse hiç kimse durumun kontrol altına alınmasını ve çatışmaların genişlememesini garanti edemez” şeklinde konuştu.

Almanya Şansölyesi Olaf Scholz da Alman Parlamentosu'nda yaptığı bir konuşmada İran'a uyarıda bulundu.

Scholz, konuşmasında, "Savaşın yayılması tüm bölge için yıkıcı olur ve bu nedenle bu durumun daha da tırmanmaması için elimizden gelen her şeyi yapmamız şu anda çok önemli. Kuzeyde yeni bir gerginlik ya da cephe oluşmasın. İşte bu nedenle geçen hafta Bundestag'da söylediğimi tekrarlamak istiyorum: Hizbullah, İran ya da onların vekilleri bu savaşa girmemelidir. Bu ciddi bir hata olur" ifadelerine yer verdi.

Avrupa Birliği Başkanı Ursula von der Leyen de yayılma riskinin geçerliliğini koruduğunu belirtmişti.

İSRAİL İLE HİZBULLAH ARASINDAKİ GERGINLIK ARTIYOR

Hamas ile İsrail arasındaki savaşın başlamasıyla Lübnan ve İsrail askerleri sınırda birbirlerine karşılıklı ateş açmışlardı.

Bu ufak çaplı gerginlik, İsrail'in Lübnan'daki Hizbullah hedeflerine füze fırlatmasıyla tırmandı.

Anadolu Ajansı'nın aktardığına göre İsrail ordusu, 19 Ekim Perşembe günü yaptığı bir açıklamada Lübnan'dan İsrail'e gelen roketlere karşılık olarak Güney Lübnan'ın vurulduğunu duyurdu.

Hizbullah, perşembe gününün erken saatlerinde İsrail ile girilen çatışmalarda iki üyesinin öldüğünü açıklamıştı.

AA, gerginliğin artması üzerine cuma günü Almanya Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan bir çağrıda Alman vatandaşlarının Lübnan'ı terk etmesinin tavsiye edildiğini de aktardı.

Almanya Federal Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Christian Wagner, Berlin'de gazetecilere yaptığı bir açıklamada "Lübnan'da bulunan Alman vatandaşları Lübnan'ı terk etmelidir. Durum çok değişken ve durumun her an daha da kötüye gidebileceğini göz önünde bulundurmak zorundayız" dedi.

Wagner, savaşın bölgede düzensizlik oluşturma potansiyelinin de altını çizdi.

Dünya barışı can çekişiyor: 2023'te binlerce sivil savaşta hayatını kaybetti

Uzun zamandır devam eden Rusya-Ukrayna savaşı ve Suriye iç savaşının ardından Azerbaycan-Ermenistan arasında gerçekleşen Dağlık Karabağ çatışmaları dünya gündemine oturmuştu. Son olarak Hamas tarafından İsrail'e yapılan füze atışları gerekçesiyle savaş ilan eden İsrail, işgal altındaki Filistin'de insanlık tarihinin en büyük katliamlarından birini gerçekleştirdi.

Yıllardır süregelen anlaşmazlıkların doğurduğu işgaller ve katliamlar, teknolojinin ilerlediğini ancak insanlığın gerilediğini bir kez daha gözler önüne serdi. 2023 yılı, masumların ve çocukların canice bombalandığı, 'ilerici' ülkelerin ve uluslararası kuruluşların sözde kınamaları dışında görmezden geldiği savaş suçlarının yılı oldu.

HASTANE KATLİAMI VE İSRAİL-HAMAS ÇATIŞMALARI

Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin el-Kassam Tugayları, 7 Ekim sabahı İsrail'e "Aksa Tufanı" adıyla saldırı düzenledi.

Gazze'den İsrail yönüne binlerce roket atılırken, Filistinli silahlı gruplar Gazze-İsrail sınırındaki Beyt Hanun-Erez Sınır Kapısı'na baskın düzenleyerek bölgede kontrolü ele geçirmeye çalıştı.

Silahlı gruplar daha sonra buradan İsrail içindeki yerleşim yerlerine girdi ve İsrail ordusu onlarca savaş uçağıyla Gazze Şeridi'ni abluka aldı.

Gazze'den düzenlenen saldırılarda 304'ü asker 1405 İsraillinin öldüğü, 3 bin 968 İsraillinin yaralandığı bildirildi.

Filistin Sağlık Bakanlığı, İsrail'in saldırılarında Gazze'de 3 bin kişinin öldüğünü, 12 bin 500 kişinin yaralandığı haberini paylaştı.

İşgal altındaki Batı Şeria'da da İsrail güçlerinin ve Yahudi yerleşimcilerin saldırılarında 62 Filistinli hayatını kaybetti, yaklaşık 1250 kişi yaralandı.

İsrail'in saldırılarında ayrıca 13 gazeteci de can verdi...

İsrail ile Hamas arasındaki çatışmalar 11. gününde devam ederken, İsrail güçleri, akşam saatlerinde Gazze'de bir hastaneyi bombaladı. Gazze Sağlık Bakanlığı, saldırıda en az 500 kişinin yaşamını yitirdiğini duyurdu.

İsrail'in hastane saldırısı tüm dünyayı derinden sarstı. Liderler ve uluslararası örgütlerden art arda açıklamalar ve tepkiler yağdı. Buna rağmen şiddetin aralıksız devam ettiği Gazze hattında Dünya Sağlık Örgütü'nün Gazze için bölgeye gönderdiği tıbbi malzemelerin 4 gündür sınırdaki bekletilerek yaralılara müdahale edilmesi engellendi.

Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü, UNICEF, AB Konseyi, Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF) ve dünya liderleri yaşanan trajedinin sonlanması için çağrı yaptı.

AZERBAJCAN'IN ANTI TERÖR OPERASYONU

Dağlık Karabağ sorunu Ermenistan ile Azerbaycan arasında 1991'den günümüze iki büyük savaş, onlarca çatışma ve gerilime sebep olmuştu. 1992 yılında arasında çocukların da bulunduğu 613 kişinin Ermeni güçleri tarafından katledildiği trajik olay tarihe 'Hocalı Katliamı' olarak geçmişti.

Uluslararası hukuka göre zaten Azerbaycan'a ait olan ve özerk yönetim kontrolündeki Dağlık Karabağ'da, Azerbaycan'ın geçtiğimiz ay gerçekleştirdiği askeri harekâtıyla yeni bir dönem başladı.

19 Eylül'de Azerbaycan "Dağlık Karabağ bölgesinde anayasal düzeni tesis etmek amacıyla düzenlenen antiterörist bir operasyon" başlattığını duyurdu. Sivil halka ve altyapıya herhangi bir saldırı olmayacağını belirtti.

Azerbaycan, sözde Dağlık Karabağ Cumhuriyeti rejiminin kendisini feshetmesini, aksi takdirde hareketin sonuna kadar süreceğini kaydetti. 24 saat süren operasyonun ardından Ermeni güçler silah bırakarak bölgeden çekilmek zorunda kaldı.

Azerbaycan kontrolünde "entegrasyon" müzakereleri başlarken on binlerce Ermeni asıllı vatandaş da Karabağ'dan ayrılmaya başladı. 28 Eylül'de ise Karabağ'daki Ermeni yönetimi Azerbaycan'ın talebi üzerine resmi olarak kendisini feshetti.

Sağlanan ateşkesin ardından Azerbaycan'ın Yevlah kentinde diyalog süreci gerçekleştirildi. Azerbaycan tarafından Ramin Memmedov, Beşir Hacıyev ve İlkin Sultanov, Karabağ'daki Ermeni nüfusunu temsilen Sergey Martirosyan ve David Melkumyan toplantıya dahil oldu. Görüşmelerde Rus barış gücünden bir temsilci de yer verildi.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Hikmet Hacıyev, "Karabağ'daki Ermeni nüfusunun yeniden entegrasyon konusunu, Azerbaycan anayasası ve hukuk kuralları nezdinde görüşmeye açacağız. Biz pürüzsüz bir yeniden entegrasyon süreci öngörüyoruz. Nüfusun insani ihtiyaçlarını da dikkate alıyoruz. Yereldeki nüfus ile iletişim içerisindeyiz. Kısa sürede bölgeye istikrar ve barış getirmeyi istiyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI

Ukrayna, 1991'den beri bağımsız olmasına karşın eski bir Sovyet cumhuriyeti olarak Rusya tarafından etki alanının bir parçası olarak değerlendiriliyordu. Rus liderler Ukrayna'nın NATO'ya olası entegrasyonunun Rusya'nın ulusal güvenliğini tehlikeye atacağı düşüncesiyle hareket ediyordu.

2014'te Rusya'nın Kırım'ı ilhakıyla beraber Doğu Ukrayna'da da Donbass savaşı patlak verdi.

24 Şubat 2022 tarihinde ise Rusya Devlet Başkanı Putin, Ukrayna'yı istilaya başladıklarını televizyondan duyurdu. Rus ordusu askeri tesislere füze saldırıları gerçekleştirdiğini belirtti.

Rus askeri birlikleri, Ukrayna'nın Donetsk ve Luhansk bölgelerinden Kiev yönetiminin kontrolündeki bölgelere, aynı anda Rusya sınırından Harkiv, Sumi ve Çernigiv bölgelerine, Belarus üzerinden Çernobil bölgesine girmişti.

Rus ordusu, Ukrayna'daki stratejik hedeflere yönelik sık sık uzun menzilli, yüksek hassasiyetli füzeler ile saldırılar gerçekleştirdi. ABD ve Avrupa ülkeleri, Ukrayna'ya silah desteği sağladı. Rus ordusunun Ukrayna topraklarındaki ilerleyişi durma noktasına getirildi.

Ukrayna'nın NATO üyeliği yolunda attığı adımlar Rusya tarafından tepki ile karşılanarak gerilimi artırdı.

Rusya, eylül ayında Ukrayna'daki savaşta 5 bin 937 Rus askerinin öldüğünü duyurdu.

Rus yetkililer, savaş boyunca 61 binin üzerinde Ukrayna askerinin öldüğünü ileri sürerken, Ukrayna da ölen Rus askerlerinin sayısının 145 bini geçtiğini öne sürdü. Ancak her iki taraf da kendi kayıplarına ilişkin net ve yeni bir açıklama getirmedi.

Savaşta sivil kayıplara ilişkin her iki taraf da net rakam paylaşmadı.

Bir yanda Rusya, Beyaz Rusya ve Rus yanlısı güçlerin, diğer yanda Ukrayna'nın dahil olduğu savaş halen sürüyor.

SURİYE İÇ SAVAŞI SONA ERDİ Mİ?

Suriye ordusu, Suriye hükûmeti ve Suriye'deki iç isyancılar arasında başlayan, sonrasında Irak ve Şam İslam Devleti, El Nusra ve bazı Kürt, Türkmen, Dürzi ve Süryani grupların da katıldığı, son dönemde ise Rusya, İran, Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye ve İsrail gibi dış güçlerin de sınırlı ve düzenli olarak dâhil olduğu çatışmaların tarihi 2011'e dayanıyor.

Nisan 2011 tarihinde Suriye Ordusu eylem ve ayaklanmaları bastırmak için görevlendirilmiş ve askerler ülke genelinde göstericiler üzerine ateş açılmıştı.

Aylarca süren askerî kuşatmaların ardından gösteriler silahlı isyanlara dönüştü. Çoğunlukla firari askerler ve sivil gönüllülerden oluşan muhalif güçler, merkezi bir liderlik olmaksızın isyan başlattı.

Birleşmiş Milletler'e göre ölen nüfus Ocak 2015 tarihi itibarıyla 220 bini aşmıştı. SCPR (Suriye Politik Araştırmalar Merkezi), Suriye İç Savaşı sebebiyle dolaylı ya da dolaysız olarak hayatını kaybeden toplam insan nüfusunu Şubat 2016 itibarıyla 470 bin olarak açıkladı.

Suriye Havayolları, iç savaşın başlamasından 8 yıl sonra, 19 Şubat 2020'de, savaş süresince yapılan ilk sivil uçuşunu Şam'dan Halep'e gerçekleştirdi ve gerilim azalmaya başladı.

Ülke, savaş süresince 3'e bölündü ve nüfusun 3'te 1'i ülkesini terk ederek mülteci durumuna düştü.

Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR) verilerine göre, 2023 başlangıcından şimdiye dek Suriye'de 501 sivil can kaybı yaşandı ve bu Suriye iç savaşının başladığı 2011 yılından beri en düşük sayı oldu.

Belçika'nın başkenti Brüksel'de terör saldırısı: İki İsveç vatandaşı hayatını kaybetti

Belçika'nın başkenti Brüksel'de gerçekleşen silahlı saldırının ardından iki İsveç vatandaşı hayatını kaybetti. Yetkililerin terör saldırısı olarak açıkladığı olayda Belçika polisi, eylemi gerçekleştiren 45 yaşındaki Tunus vatandaşını etkisiz hale getirdi.

Belçika polisi, terör eylemi olarak açıklanan olayda iki İsveç vatandaşının hayatını kaybettiğini ve bir kişinin ağır olarak yaralandığını duyurdu. Eylemi gerçekleştiren kişinin ise etkisiz hale getirildiği belirtildi.

Terör eylemi, Belçika'nın başkenti Brüksel'de oynanan Belçika-İsveç Euro 2024 eleme maçı sırasında gerçekleşti. Eylemin gerçekleşmesinin ardından maç yarıda kaldı ve İsveç vatandaşı taraftarlar bir süre stadyum içerisinde tutuldu.

Belçika medyasının aktardığına göre, polis bir başka şüpheliyi daha arıyor. Bu kişinin saldırıyla bağlantısının ne olduğu ise henüz bilinmiyor. Saldırı sonrası Abdeslam Lassoued'in görüntülerini çeken kişi olabileceği iddialar arasında yer alıyor.

Belçika Başbakanı Alexander De Croo, sabaha karşı saat 05.00'e kadar süren kriz masası toplantısı sonrası yaptığı açıklamada, olayla ilgili olarak, "Korkakça bir terör saldırısı" ifadelerini kullandı.

Belçika İçişleri Bakanı Annelies Verlinden, sosyal medya platformu X'te Salı günü yaptığı paylaşımda, "Brüksel'deki terörist saldırının faili tespit edildi ve öldürüldü" dedi.

Şüphelinin ölümü, kendisini militan örgüt IŞİD grubunun bir üyesi olarak tanıtan bir adamın çevrimiçi yayınlanan bir videoda saldırının sorumluluğunu üstlenmesinin ardından geldi.

Brüksel'deki saldırının ardından ülke genelinde terör alarmı seviyesi 3'e çıkarıldı. Başkent Brüksel'de ise en yüksek seviye olan 4'e yükseltildi.

Fransa İçişleri Bakanlığı, saldırının ardından Belçika sınırında kontrollerin sıkılaştırıldığını duyurdu.

Belçika Başbakanı De Croo yaptığı açıklamada, "Teröristler korku ve ayrılık tohumları ekmeye çalışıyorlar ancak özgür toplumumuza asla boyun eğdiremeyeceklerini anlamalıdır. Sadece korkaklıklarını gösteriyorlar. Terör bizi asla mağlup edemeyecek. Biz İsveç ile birlikte savaşıyoruz" ifadelerini kullandı.

Belçika Adalet Bakanı Vincent Van Quickenborne, "Zanlının, Kasım 2019'da Belçika'ya sığınma başvurusunda bulunan 45 yaşında bir Tunuslu" olduğunu söyledi.

KÜRESEL TERÖRİZM ENDEKSİ

Küresel Terörizm Endeksi (GTI) 2023 raporuna göre, Türkiye dünyada terörden en çok etkilenen 23. ülke konumunda bulunuyor. İsrail 25. sırada bulunurken Filistin ise 33. sırada.

Endeks; terör olayları, ölüm, yaralanma ve rehinelere dikkate alınarak beş yıllık ağırlıklı ortalamayı baz alarak terörizmin etkisini ölçüyor.

BM verilerine göre ise 2022 yılında 191 Filistinli ve 21 İsraili terör olayları sonucunda hayatını kaybetti.

Terör eylemlerinden en çok etkilenen 10 ülke; Afganistan, Burkina Faso, Somali, Mali, Suriye, Pakistan, Irak, Nijerya, Myanmar ve Nijer olarak öne çıkıyor.

Türkiye 5,6 puan ile terörden en çok etkilenen ülkeler arasında 23. sırada. Bu durumda Türkiye'de 10 terör vakası yaşanırken bu olaylarda 17 kişi hayatını kaybetti; 107 kişi de yaralandı.

Türkiye Avrupa'da terörden en çok etkilenen ülke konumunda bulunuyor. Türkiye'den sonra ise 31. sırada bulunan Yunanistan geliyor. Ancak Yunanistan yaşanan 35 terör olayında ölen olmazken sadece 2 kişi yaralandı.

İsrail, terör eylemleri açısından 5,49 puan ile 25. sırada bulunuyor. İsrail'de 23 olay yaşanırken 28 kişi hayatını kaybetti; 69 kişi de yaralandı.

4,61 puandaki Filistin dünyada terörden en çok etkilenen 33. ülke konumunda bulunuyor. Filistin'de 17 olayda 1 kişi hayatını kaybederken 21 kişi yaralandı.

Rapor 163 ülkeyi baz alarak yapılıyor. Bu ülkelerin 72'sinin puanı ise sıfır olarak gözüküyor. Sıfır puan bu ülkelerde hiç terör olayının yaşanmadığını gösteriyor.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VERİLERİ

BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi (OCHA) işgal ve çatışmalar dahilinde İsrail ve Filistin'de ölü ve yaralı sayısını internet sitesinde güncel olarak açıklıyor. Yöntemleri biraz farklı olsa da burada paylaşılan veriler Küresel Terörizm Endeksi'nden oldukça farklı görünüyor.

Birleşmiş Milletler tarafından paylaşılan verilere göre, 2022 yılında 21 İsrailli hayatını kaybederken 191 Filistinli yaşamını yitirdi. Aynı sene içerisinde 10 bin 345 Filistinli yaralanırken 252 İsrailli yaralandı.

BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi tarafından paylaşılan ve 1 Ocak 2008-19 Eylül 2023 tarihlerini kapsayan verilere göre; 6 bin 407 Filistinli hayatını kaybederken 308 İsrailli yaşamını yitirdi. Aynı dönemde 152 bin 560 Filistinli yaralanırken İsrail'de ise 6 bin 307 kişi yaralandı.

Cumhuriyetçiler ve Demokratlar

Emrullah Demirtaş

Avrupa'daki Katolik Kilisesinin baskılarından kaçarak Amerika Kıtasında yeni bir oluşum başlatan Püritenler'in özgürlük temelli yeni ülke hayalleri 1783 yılında ABD'nin bağımsızlığıyla gerçeğe dönüşmüştü. Bir yandan "coğrafyanın" kendilerine sağladığı üstünlüğü kullanarak (hem Kıta Avrupasından uzak olması hem de son derece bol Altın ve gümüş rezervlerine sahip olması gibi etkenler) ekonomik gelişimini tamamlayan ABD, diğer yandan "Tanrı tarafından bahşedilen kutsal görevlerini" yerine getirmek için çeşitli söylemler üretmiş ve bu söylemlere bağlı olarak eylemler icra etmişti. ABD tarihinde siyasi geleneklerin oluşum süreci de bu dönemlerde başlamış; önce 1775-1783 arasında yaşanan "Bağımsızlık Savaşı" ve ardından 1861-1865 yılları arasında yaşanan "Sivil Savaş" süreçlerinden derinden etkilenmiştir.

Bağımsızlık Savaşının kazanılması kolonyal Amerika'ya bir özgüven ve başarı hissi vermişti. 18. yy. Dünyasında siyasi harita günümüz kadar küçük değildi. Yani, siyasi ve ekonomik anlamda Dünyanın merkezi olan Avrupa'dan Amerika Kıtasına ulaşım son derece zor, uzun ve meşakkatli bir süreçti. Dolayısıyla tam donanımlı ordularla Avrupa'dan kalkıp koloni Amerikasına donanma çıkarmak külfetli bir işti. Bu sebeple Amerika kendi "Bağımsızlık Savaşını" kazandığı zaman gerçekten bağımsız olduğuna emin olmuştu. 1776 yılında "Bağımsızlık Bildirgesi" adıyla evrensel insan haklarına son derece saygılı ve döneminde göre ileri demokratik bir bildiri yayımlayarak kutladıkları bağımsızlıklarını onlara Tanrı tarafından görevlendirilen bir millet oldukları konusunda da özgüven aşılamıştı. -Kölelik karşıtı birçok madde içeren Bağımsızlık Bildirgesini imzalayanların hemen hepsinin köle sahibi olması ve bu bildirin 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisine ilham vermesi sonucu Fransa'nın Afrika'da yaptıkları "eylemsel çelişkinin" tanımı olarak sözlüklerde yer alabilecek bir zıtlık içerir. - Kendilerini Amerikalılar olarak tanımlayan bu görece yeni halk temelde Avrupa'dan kaçan toplulukların Amerika Kıtasında bir araya gelmesinden oluşan bir topluluktur. Eski Avrupalı yeni Amerikalıların tarihinde Manifest Destiny (ABD'nin Amerika Kıtasında yayılmasının O'nun kaderi ve Tanrı tarafından tanınan hakkı olduğunu savunan düşünce) söyliyle Kıta içerisindeki yayılım süreci devam ederken, 3. Başkan Thomas Jefferson'un ilke, hukuk ve özgürlük temalı görece idealist yaklaşımı günümüze kadar "Demokratlar" tarafından benimsenen bir gelenek oluşturmuşken, Hamilton'un sergilediği güç ve çıkar odaklı dış politik yaklaşım da "Cumhuriyetçiler" tarafından benimsenmişti.

Temelde Demokratlar ve Cumhuriyetçiler ayrımı ABD'nin iç politikasıyla alakalı bir siyasi ayrım olarak görünse de özellikle 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde Amerika'nın ürettiği küresel politika sebebiyle Dünya Politikasını etkileyen bir olay seviyesine gelmiştir. Bu iki kampın içerisinde birçok farklı siyasi gelenek, etnik grup ve siyasi parti bulunur. Ancak temel ayrım; daha "yumuşak güç" yanlısı taraf Demokratlar, daha "sert güç" yanlısı ve milliyetçi taraf da Cumhuriyetçiler olarak kampaşmaktadır.

Daha önceki yazılarda da bahsettiğimiz gibi, iktidara gelen grup günlük politikalar, uluslararası ilişkilerdeki tutum, askeri operasyonlar gibi konularda farklı yaklaşımlar sergilese de Amerikan geleneklerinin dışına çıkamamaktadırlar. Bu geleneklere aykırı hareket eden parti veya başkan bir şekilde görevden uzaklaştırılır. Her ne kadar komplo teorisyenlerinin dillerine pelesenk olmuş olsa da tarihte bu durumun en net örneklerinden birisi Kennedy suikastı olarak görülebilir. Gelenek dışına çıkan afroz edilir, Amerikan politikasının en temel kuralı budur. Bunun dışındaki her şey kabuldür. Mesela Soğuk Savaşın bitiminin hemen ardından Başkan seçilen Bill Clinton Demokrat Partiden seçilmiş bir Başkandı ve son derece "naif" bir söylemle eski Sovyet Cumhuriyetlerinde "liberal demokrasiler inşa etmek" ve "serbest piyasayı yaygınlaştırmak" üzerine oturduğu dış politikasının arka planında Amerikan hegemonyasının yayılması fikri yer almaktaydı. Tercih edilen yolun temelinde "yumuşak güç" kullanımıyla, demokrasi söylemiyle ve maddi açılımlarla süper gücü küresel tekel haline getirmek vardı. Clinton'un halefi George H. W. Bush ise Cumhuriyetçi Partinin adayı olarak seçilmişti. Elbette bir Cumhuriyetçi olarak milliyetçi muhafazakâr yaklaşımla bir dış politika kurgulamış, adeta aranan kan olan 11 Eylül saldırılarından sonra kelimenin tam anlamıyla Amerika'nın yanında olmayan her ülkeye savaş ilan etmişti. Hatta öyle bir noktaya gelmişti ki "önleyici meşru müdafaa" isimli doktrinini yayımlayarak kendilerince terör "şüphesinin!" olduğu her yere müdahale etmeyi en doğal hakları olarak görmüşlerdi. Afganistan ve Irak işgallerinin temelinde Cumhuriyetçi milliyetçiliğinin yer aldığı, konunun petrol veya terörden çok Amerikan hegemonunun sert güç aracılığıyla inşa edilmesinin olduğu yorumu çok da yanlış olmayacaktır. Elbette bu açıklama bir basite indirgeme olarak algılanabilir. Yani bu işgalleri salt bir parti ideolojisiyle ele almak çok eksik hatta bir noktada yanlış bir değerlendirme olabilir ve elbette işgallerin çok daha fazla sebebi bulunmakta; hatta Amerikan dış politikasında yeni bir doktrinler dönemi olarak değerlendirilmektedir. Buradaki basite indirgemenin temel amacı sadece iki siyasi gelenek arasındaki yaklaşım farkını ele almak.

Sonuç olarak; Amerikan tarihinde yer alan her başkan, her bakan, her memur önce Amerikan politik geleneğine, sonra içinde bulunduğu siyasi geleneğe ve son olarak da yer aldığı etnik grubun geleneğine bağlıdır. Bu sıralama hep bu şekilde olmak zorundadır. Bu sıralamayı bozan kişi siyasi hayatın dışına itilir. Amerika'yı "süper güç" yapan bu geleneklerin sıkıca ve başarılı uygulamasıdır. Ancak yaklaşık son on yıldır yaşanan gelişmeler Amerika'nın süper gücünün artık o kadar da süper olmadığını, Amerikan geleneklerinin artık çok da anlamının kalmadığını göstermeye başladı. Yine de şimdilik bu geleneksel ayrım Amerika'yı ve politik adımlarını anlamak için en iyi yol olarak varlığının devam ettirmekte.

İhracat geliri en yüksek ülkeler

İhracat, her dünya ülkesi için ekonomik kalkınmanın sağlanması ve yüksek milli gelire sahip olmanın çözümü olarak görülmektedir. Küresel ticarete jeoekonomik ve jeopolitik gelişmeler birbirinden ayrı düşünülemez hale gelmiştir ve günümüzde dünya ticaretinden daha fazla pay alabilmek için ülkelerin son gelişmeleri sürekli olarak takip etmesi şart olmuştur. Sizler için ekonomik gelişimde büyük bir önem taşıyan söz konusu ihracat kalemlerini en yüksek seviyede tutan ülkeleri sıraladık.

19. İrlanda

İhracat miktarı: 400.52 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları : ABD, İngiltere, Belçika, Almanya, İsviçre, Fransa

Başlıca İhracat Kalemleri: Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), sadece azotlu heterosiklik bileşikler, İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler.
Başlıca İthalat Kalemleri: Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları, tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)

18. Rusya

İhracat miktarı: 410.78 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: Çin, Almanya, Hollanda, ABD, Belarus, İtalya
Başlıca ihracat kalemleri: Petrol, doğalgaz, yakıt; metaller; kimyasal ürünler

Başlıca ithalat kalemleri: İlaç, telefon ve telgraf için elektrikli cihazlar, makine ve ekipman, kimyasal ürünler otomobil, gıda ve tarım ürünleri

17. Belçika

İhracat miktarı: 419.04 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: Almanya, Hollanda, Fransa, ABD, İngiltere
Başlıca ihracat kalemleri: Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları; tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; elmaslar.

Başlıca ithalat kalemleri: Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları; tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; elmaslar.

16. Meksika

İhracat miktarı: 435.59 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: ABD, Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya, Kanada ve Almanya

Meksika, Latin Amerika'nın Brezilya'dan sonra ikinci, dünyanın 15. büyük ekonomisidir. Ayrıca dünyanın 10. büyük petrol üreticisi olan Meksika'da petrol sektörü ülkenin ihracat gelirlerinin %15'ini, hükümet gelirlerinin de %40'ını oluşturmaktadır.

Diğer önemli ihraç ürünleri kara taşıtları, makineler, mobilya ürünleri, gümüş ve diğer kıymetli metaller, avokado, limon, karpuz, ceviz, çilek, kahve ve pamuktur.

15. İsviçre

İhracat miktarı: 441.12 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları : Almanya, ABD, Birleşik Krallık, Çin, İtalya, Fransa
Başlıca İhracat Kalemleri: Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde), tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), insan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler, kol, cep ve diğer saatler (9001 hariç), kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası.

Başlıca İthalat Kalemleri: Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde), tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası.

14. İspanya

İhracat miktarı: 447.07 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları : Fransa, Almanya, İtalya, Çin, İngiltere, Hollanda, Portekiz, ABD

Başlıca İhracat Kalemleri: Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, kara taşıtları için aksam, parçaları, tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış).

Başlıca İthalat Kalemleri: Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar), otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, kara taşıtları için aksam, parçaları, tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)

13. Hindistan

İhracat miktarı: 490.08 milyar dolar

İhracatında Başlıca Ülkeler: ABD, Çin, Suudi Arabistan

İthalatında Başlıca Ülkeler: Çin, BAE, Suudi Arabistan, İsviçre

Başlıca İhracat Kalemleri: Petrol yağları, mücevherat, ilaçlar, pirinç, binek araçlar, pamuk, sığır eti, otomotiv aksam ve parçaları ve telefonlar.

Başlıca İthalat Kalemleri: Ham petrol, altın, petrol gazları ve taşkömürüdür.

12. Kanada

İhracat miktarı: 510.69 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: ABD, Çin ve Meksika

Kanada, G-8 ve G-20 üyesi ve dünyanın en büyük 11. ekonomisidir. Dış ticaretinde ağırlıklı olarak doğal kaynaklar ve kereste ihracatı ön plana çıkmaktadır. Son yüz yıl içinde imalat, madencilik ve hizmet sektörlerindeki büyüme Kanada ekonomisinin lokomotifi olmuş; kereste ve petrol ön plana çıkmış; ülke, net enerji ihracatçısı konumuna gelmiştir. Kanada, dünyanın belli başlı buğday ve kanola tedarikçileri arasındadır. Dünyanın en büyük çinko ve uranyum üreticisidir. Ayrıca, petrol ve doğal gaz rezervleri bakımından dünyada ilk sıralarda yer almaktadır.

11. Singapur

İhracat miktarı: 561.48 milyar dolar

Başlıca Ticaret Ortakları : ÇHC, Malezya, Hong Kong, Endonezya, ABD
Başlıca İhracat Kalemleri : Elektrik, elektronik ekipman; mineral yakıt, yağ, damıtma ürünü, vs; makine, nükleer reaktör, kazan; başka yerde sınıflandırılmamış mallar

Başlıca İthalat Kalemleri : Mineral yakıt, yağ, damıtma ürünü, vs; elektrik, elektronik ekipman; makine, nükleer reaktör, kazan, vs.; optik, foto, teknik, tıbbi, vs. cihaz

10. İtalya

İhracat miktarı: 605.52 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: Almanya, Fransa, ABD, İspanya, Çin, Hollanda
Başlıca ihracat kalemleri: Dozlandırılmış ilaçlar; Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları; Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, kara taşıtları için aksam parçaları

Başlıca ithalat kalemleri: Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları; Ham petrol; Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar

9. Hong Kong

İhracat miktarı: 641.93 milyar dolar

Başlıca Ticaret Ortakları : Çin, G. Kore, ABD

Hong Kong, uluslararası ticarete oldukça bağımlı bir serbest pazar ekonomisine sahip, öyle ki yüksek bir orana sahip yeniden ihraç payı da dahil olmak üzere mal ve hizmetlerin değerleri ülke GSYH'sinin 4 katı. Hong Kong'un ithal edilen ürünlerden vergi almıyor, hatta (yerel üretim olsun olmasın) sert alkollü içkiler, tütün, hidrokarbon ve metil alkol haricinde hiçbir üründe özel tüketim vergisi yok. Hong Kong, ayrıca kotanın ve indirim kanunlarının da olmadığı bir ülke. Ülkenin para birimi Hong Kong Doları (HKD) 1983 yılında yapılan bir anlaşma uyarınca kendini ABD Dolarına yakından bağlamış durumda.

8. Güney Kore

İhracat miktarı: 659.62 milyar dolar

Başlıca Ticaret Ortakları: Çin, ABD, Japonya, Vietnam, Hong Kong
Başlıca İhracat Kalemleri: Yarı iletkenler, elektronik cihazlar, mobil iletişim cihazları, ekran ve paneller (LED/LCD/OLED), elektrikli makine ve cihazlar, motorlu kara taşıtları, makine ve mekanik cihazlar, gemiler, rafine fosil yakıtlar ve petrokimya ürünleri, optik alet ve cihazlar, plastikler ve mamulleri, demir ve çelik, organik kimyasallar.

Başlıca İthalat Kalemleri: Fosil yakıtlar, elektrikli makina ve cihazlar, makina ve mekanik cihazlar, demir ve çelik, optik alet ve cihazlar, organik kimyasallar, metal cevherleri, cüruf ve kül, plastikler ve mamulleri, bakır ve mamulleri, motorlu kara taşıtları, gıda mamulleri.

7. Hollanda

İhracat miktarı: 714.36 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: Almanya, Belçika, İngiltere, Çin, ABD, Fransa, İtalya.

Başlıca ihracat kalemleri: Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar; otomatik bilgi işlem makineleri ve üniteleri; tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler; tıp, cerrahi, dişçilik ve veterinerlik alet ve cihazları.

Başlıca ithalat kalemleri: Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar; ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar); petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; otomatik bilgi işlem makineleri ve üniteleri; otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları.

6. Fransa

İhracat miktarı: 797.52 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: Almanya, İtalya, ABD, Belçika, İspanya, Çin.
Başlıca ihracat kalemleri: Helikopterler, uçaklar vb., uzay araçları, uzay araçlarını fırlatıcı araçlar, yörünge-altı araçları; tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); binek otomobilleri ve insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil); karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar; turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri; taze üzüm şarabı ve şırası.
Başlıca ithalat kalemleri: binek otomobilleri ve insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil); ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar); turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri; hava taşıtları aksam ve parçaları; karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar.

5. Birleşik Krallık

İhracat miktarı: 800.59

Başlıca ticaret ortakları : ABD, Almanya, Fransa, Hollanda, İrlanda, Çin
Başlıca İhracat Kalemleri: Elektriksiz makineler, mineral yakıtlar, otomobil, elektrikli makineler, ilaç, değerli taşlar, optik ve tıbbi cihazlar
Başlıca İthalat Kalemleri: Mineral yakıtlar, elektriksiz makineler, otomotiv ana ve yan sanayi ve eczacılık ürünleridir.

4. Japonya

İhracat miktarı: 856.95 milyar dolar

Başlıca Ticaret Ortakları: Çin, ABD, Güney Kore, Avustralya, Tayland
Başlıca İhracat Kalemleri: Motorlu araçlar, demir çelik, yarı iletkenler, oto parçaları, enerji üreten mallar, plastik mallar.
Başlıca İthalat Kalemleri: Petrol, LNG, tekstil, yarı iletkenler, kömür.

3. Almanya

İhracat miktarı: 1737.03 milyar dolar

Başlıca ticaret ortakları: ABD, Fransa, Çin, Hollanda

Başlıca ihracat kalemleri: Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları; kara taşıtları için aksam, parçaları; tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)

Başlıca ithalat kalemleri: Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları; kara taşıtları için aksam, parçaları; Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar); Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar

2. ABD

İhracat miktarı: 2350.18 milyar dolar

ABD, 326 milyonu aşan nüfusu ve 20,8 trilyon dolarlık GSYİH'si ile dünyanın en önemli pazarlarından biridir. Ülke, dünyanın en büyük ithalatçısı olma özelliğinin dışında, dünyanın en büyük doğrudan yabancı sermaye kaynağı konumu ile hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin yöneldiği bir hedef pazardır. ABD ekonomisi, dünya ekonomisini birebir etkileme gücüne sahip olması nedeniyle de dünyada önemli ve belirleyici bir ekonomidir.

1. Çin

İhracat miktarı 2417.85 milyar dolar

Başlıca İhraç Ürünleri: Mermer ve traverten, krom, bakır, kurşun, demir, çinko, tabii borat cevherleri, bor oksitleri ve borik asitler

Başlıca İthal Ürünleri: Otomatik bilgi işlem makinaları ve üniteleri, hücresel/diğer kablosuz ağlar için telefonlar, oyuncaklar, ses-görüntü ve diğer bilgileri almaya, çevirmeye ve vermeye yarayan araçlar, yük/insan taşıma amaçlı gemiler

Sudan'da çatışmalar devam ederken taraflar arasında müzakereler başlıyor

Sudan'da nisan ayından bu yana devam eden iç savaşta, paramiliter grup Hızlı Destek Kuvvetleri (RSF), aylarca süren çatışmaların ardından ülkenin en büyük ikinci şehri konumunda olan Nyala'nın kontrolünü ele geçirdiğini açıkladı. İki grup arasında Cidde'de görüşme yapılacağı öngörülüyor.

Sudan'da devam eden çatışmalar, yaklaşık 670.000 insanın evlerini terk etmesine sebep oldu. Aynı zamanda şehirlerin hastaneleri yıkıldı ve insanlar oldukça çaresiz durumda savaşın sonlanmasını bekliyor.

Güney Darfur eyaletinin başkenti Nyala, Sudan'ı Orta Afrika Cumhuriyeti'ne (CAR) bağlayan stratejik bir şehir konumundadır.

Hızlı Destek Kuvvetleri, özellikle Darfur'da varlığını sürdürüyor ve bu yılki çatışmalar sırasında bölgede Arap olmayan gruplara karşı işkence yapmakla suçlanıyor.

Birkaç hafta önce savaşta Nyala'daki ordunun generalleri de dahil olmak üzere yüksek rütbeli ordu generalleri öldürüldü.

Batı Darfur'daki etnik temizlikte iddia edilen rolü nedeniyle ABD tarafından desteklenen RSF'nin ikinci komutanı Abdulrahim Daglo, Nyala'nın ele geçirilmesine öncülük etti.

Savaş mağdurlarını tedavi etmekle yükümlü olan ve tıbbi bir kuruluş olan EMERGENCY, Sudanlı bir personelinin Nyala'daki bir çocuk merkezinden esir olarak alındığını ve paramiliter grup tarafından tutuklandığını söylüyor.

RSF, haziran ayında tedarik zincirleri için kilit bir alan olduğu düşünülen ve küçük bir kasaba olan Um-Dafog'u ele geçirmişti.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), CAR ve Çad yönetimleri Um-Dafog bölgesi aracılığıyla RSF'ye silah tedarik etmekle suçlandı. Bu devletler ise suçlamaları reddetti.

İNGİLTERE'DEN "ETNİK TEMİZLİK" İDDİASI

İngiltere, Sudan'da yaşanan çatışmalarda etnik bir temizliğin yaşandığını ve bunun kanıtları olduğunu açıkladı. Uydular ve sosyal medya verilerinin birleştirilerek ortaya çıkan analize göre, Darfur'da bulunan yaklaşık 68 köyün silahlı milisler tarafından bilerek ateşe atıldığı belirtiliyor.

Çatışmalarda Sudan Silahlı Kuvvetleri'ne (SAF) liderlik eden General Abdel Fattah al-Burhan, BBC'ye yaptığı açıklamada suçluları adalete teslim etmek için Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) ile işbirliği yapacağını söyledi.

Soykırım iddialarının büyük bir bölümü, ülkenin kontrolü için SAF ile savaşan paramiliter grup Hızlı Destek Kuvvetleri'nin (RSF) bir parçası olan veya örgüte bağlı olan milisleri sorumlu tutuyor.

RSF ise bölgede yaşanan soykırım iddialarını defalarca kez reddetti ve bağımsız bir uluslararası soruşturma çağrısında bulundu.

Uydular ve sosyal medya verileri aracılığıyla oluşturulan analizler, kısmen İngiliz hükümeti tarafından finanse edilen ve Sudan'daki savaş hakkında açık kaynaklı kanıtlar toplayan bir araştırma organı görevi yürüten Bilgi Dayanıklılığı Merkezi (CIR) tarafından gerçekleştirildi.

CIR, bir milis konvoyunun bir gün içerisinde en az dokuz köyü ateşe verdiğini bu şekilde tespit ettiğini açıkladı.

CIR'ın soruşturma direktörü Ben Strick, "Belgeleyebildiklerimiz daha önce gördüğümüzden daha büyük" şeklinde konuştu.

Strick, "15 Nisan'dan bu yana 68 köye zarar veren 89 yangını belgeledik ki bu çok büyük bir miktar. Bunların bazılarında hedef alınan küçük yapılar ancak bazılarında bütün köyler yok edilmiş. Siviller üzerindeki etkisini düşündüğümüzde bu ölçek çok büyük. Gördüğümüz şey, özellikle Hartum dışındaki en ağır şiddet olaylarından bazılarını gördüğümüz Darfur'da, birbiri ardına köylerin yakıldığını görüyoruz" ifadelerini kullandı.

Birleşmiş Milletler (BM), beş milyondan fazla kişinin evlerini terk etmek zorunda kaldığını ve birçoğunun güvenlik için Sudan dışına çıkmak zorunda kaldığını belirtiyor. Ayrıca nüfusun yaklaşık yarısının (yaklaşık 24 milyon insanın) insani desteğe ihtiyacı olduğunu vurguluyor.

CİDDE'DE BARIŞ GÖRÜŞMELERİ

Sudan'da devam eden çatışmalarda taraflar, Suudi Arabistan'ın Cidde kentinde düzenlenecek barış görüşmelerine geri dönüyor.

ABD ve Suudi Arabistan'ın devreye girmesiyle taraflar arasında sistematik bir ateşkes sağlanması planlanıyor.

Taraflar, 25 Ekim'de müzakere talebine olumlu cevap verdiklerini ve bu daveti kabul ettiklerini duyurdu.

Riyad hükümeti tarafından yapılan açıklamalara göre, görüşmeler Afrika Birliği ve Doğu Afrika bloğu Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi (IGAD) temsilcileriyle "ortaklık içinde" gerçekleşecek.

Riyad'dan yapılan açıklamada, "Suudi Arabistan Krallığı'nın savaştan taraflar arasındaki görüşmelerin yeniden başlamasını memnuniyetle karşıladığını" belirtildi.

Taraflar ayrıca müzakerecileri sivilleri korumak amacıyla 11 Mayıs'ta duyurulan daha anlaşmaya ve 20 Mayıs'ta imzalanan kısa vadeli ateşkes antlaşmasına uymaya davet edildi.

Gazze'de kanlı izdüşümler: Sessizlik ihanettir

Mustafa Uzun

Gazze, yine acı ve ölümlle dolu sokaklarıyla dünya gündemine oturdu. İsrail'in Gazze'ye yönelik son saldırıları, masum sivilleri hedef olarak yüzlerce kişinin şehit olmasına ve yaralanmasına neden oldu. Bu acımasız hastane saldırıları dünyanın dört bir yanında protestolara neden oldu. Birçok ülkede yas ilan edildi, insanlar sokaklara döküldü. Ancak İsrail'in hedef aldığı hastaneler ve sivil yerleşimler üzerinden yürüttüğü savaş, adeta insanlığın vicdanına saplanmış bir diken gibidir. Ancak dünya liderlerinin bu trajediye karşı sessizliği, bu dikenin ne kadar derin olduğunu gözler önüne seriyor.

İnsanlık Suçları Karşısında Kayıtsızlık

Gazze'de yaşanan son saldırılarda, İsrail'in hastaneleri hedef alması ve masum sivilleri vurması vicdanları kanatıyor. Sivil halkın temel yaşam kaynaklarının hedef alınması, insanlık suçlarının en bariz örneklerinden biridir. Bu trajik olaylar, Gazze'deki sakinlerinin yaşadığı korku ve çaresizlikle birlikte dünya genelinde büyük bir öfkeye neden oluyor.

İsrail'in Gazze'deki hastanelere yönelik acımasız saldırıları, insan haklarının açık bir ihlali olarak karşımıza çıkıyor. Hastaneler, sivil halkın sağlık hizmetlerine erişimini sağlayan kritik kurumlardır. Ancak İsrail, bu hastaneleri hedef olarak yüzlerce insanı katletti.

Gazze'de yaşanan bu trajedi karşısında dünya liderlerinin sessizliği, insan haklarına verilen önemin sorgulanmasına neden oluyor. Aksa Tufanı olarak adlandırılan bu saldırılarda, Filistin Sağlık Bakanlığı'na göre 3.200'den fazla kişi hayatını kaybetti ve 11.000'den fazla kişi yaralandı. Ancak dünya liderleri, bu insani trajediye karşı neden daha etkili bir şekilde harekete geçmiyor?

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Joe Biden, İsrail'in hastane saldırılarını Hamas'a mal etmeye çalıştı. Ancak gerçekler açıktır ve bu tür beyhude açıklamalar, gerçek suçluları korumaktan başka bir işe yaramıyor. Gazze'deki olaylar, sadece bu bölgedeki bir sorun değil, aynı zamanda tüm dünyanın bir meselesidir. Dünya, bu Siyonist şımarıklık ve kibre karşı daha etkili bir şekilde harekete geçmelidir.

İsrail'in Sorumluluğu ve Uluslararası Adaletin İhtiyacı

İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları sadece son olaylarla sınırlı değil. Bu, uzun süredir süren bir çatışmanın bir parçasıdır. Filistin topraklarındaki işgal, yıllardır süregelen bir sorundur. Liderlerde iş yok, halklar bu sorunu çözmede daha etkili bir rol oynamalıdır. İsrail, bu suçlardan sorumlu tutulmalı ve uluslararası hukukun karşısına çıkarılmalıdır. İnsan hakları ve adalet, bu çatışmanın çözümünde kritik bir rol oynamalıdır.

Gazze'deki olaylar, sadece bölgesel bir sorun değil, aynı zamanda tüm dünyanın gündeminde büyük bir yer tutuyor. İsrail, BM Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen bir dizi kararı ihlal ediyor. Bu, uluslararası hukuka açık bir meydan okuma ve dünya toplumunun bu soruna nasıl yaklaştığını sorgulama vakti geldiğini gösteriyor. İsrail, uluslararası adaletin önünde hesap vermelidir.

Filistin'deki savaş yeni bir kitlesel göç akımı doğurdu

İsrail ile Hamas arasında başlayan savaş, bölgede yaşayan sivillerin yerinden edilmesine yol açtı. Tel Aviv yönetiminin Gazze'de yaşayan Filistinlileri zorla şehirden çıkarmasına ek olarak İsraili vatandaşların da bölgeden kaçtıkları gözlemlendi.

İsrail, 75 yıldır Filistin üzerinde uyguladığı apartheid rejimini “zorunlu göç” ile yeni bir boyuta taşıdı.

İsrail savaş kabinesi, Gazze'de yaşayan Filistinlilerin Kuzey Gazze'yi terk etmesi yönünde uyarıda bulunmuştu. Tel Aviv yönetiminin bu uyarısı, Birleşmiş Milletler (BM) dâhil olmak üzere birçok uluslararası kuruluştan ve ülkeden tepki çekti.

Birleşmiş Milletler Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişilerin İnsan Hakları Özel Raportörü Paula Gaviria Betancur, İsrail'in 1.1 milyon kişiyi aşan bir kitleyi zorla yerinden etme girişiminin insanlığa karşı suç teşkil ettiğini belirterek Tel Aviv'e bu girişimden geri dönmesi çağrısında bulundu.

İsrail'in zorunlu göç duyurusu yaptıktan sonra güvenli göç rotalarını vurduğu, Los Angeles Times ve The Guardian gibi haber kaynakları tarafından raporlandı.

Yıllardır vatanlarından sürülen Filistinlilerin göçüne ek olarak İsraililerin de savaşın başlamasıyla ülkelerini terk ettiği öğrenildi.

İngiliz tabloid gazetesi Daily Mail'in 9 Ekim 2023 tarihli bir haberinde, yüzlerce kişinin İsrail'i terk etmek için havaalanlarına akın ettiği aktarıldı.

Avrupalı liderler, artabilecek düzensiz göç konusunda uyarılarda bulunuyorlar. Artan düzensiz göç akınlarıyla mücadele eden Yunanistan'dan ve Avrupa Birliği'nden (AB) göç akınlarının artma tehlikesine ilişkin açıklamalar geldi.

VOA'nın aktardığına göre Göç Bakanı Dimitris Keridis, çatışmaların devam etmesi durumunda düzensiz göç dalgasının artacağını, İran'ın çatışmalara dâhil olması hâlinde ise bu artışın alevleneceğini söyledi.

AP'ye konuşan Avrupa Konseyi Başkanı Charles Michel, röportajında, "Bölgede yaşanan çatışmalar artarsa Avrupa topraklarında da mültecilerden kaynaklı büyük zorluklarla karşı karşıya kalırız" ifadelerini kullandı.

Gazze'den güneye göçen Filistinli vatandaşların Refah sınır kapısı aracılığıyla Mısır'a geçmesi gündemde, ancak Kahire yönetimi çekinceleri dolayısıyla bu sınırı kapalı tutuyor.

Seçime yaklaşan ve ekonomik olarak zorda olan Mısır, Cumhurbaşkanı Abdülfettah el-Sisi'nin belirttiğine göre hâlihazırda 9 milyona yakın mülteciye ev sahipliği yapıyor.

Kendisi de bir general olan el-Sisi, bir askeri mezuniyet töreninde yaptığı konuşmada sınır kapısının yardımların geçmesi için açık tutulduğunu belirtti.

"Bu zor zamanda ister tıbbi ister insani yardım olsun, yardımların Gazze Şeridi'ne ulaşmasını sağlıyoruz" diyen Mısır Cumhurbaşkanı, Filistin halkının acısını paylaştıklarını, ancak ülkesinin yardım etme kabiliyetinin sınırlı olduğunu aktardı.

BBC'nin Mısır medyasından aktardığına göre Refah sınır kapısı, İsrail'in bombalamaları sonucu kapatıldı.

Aynı haberde, Kahire yönetiminin "mülteci akınına ve militanlara karşı" bir önlem olarak sınır kapısını kapalı tuttuğu bilgisi de yer alıyor.

Hamas'ın siyasi kolunun lideri İsmail Haniye ise Mısır'a göçülmeyeceğine ilişkin bir duyuruda bulundu.

Anadolu Ajansı'nın yayımladığı haberde, Haniye'nin "Devletimiz kurulana, esirlerimiz ve kutsal mekânlarımız özgürleşene ve yerinden edilen insanlarımız evlerine dönene kadar mücadelemize devam edeceğiz" dediği ifade edildi.

TEKYOL

Bir tüfek istiyorum
Sattım anamın yüzüğünü
Bir tüfek uğruna
Rehin verdim cüzdanımı.

Bize öğretilen dil
Okuduğumuz kitaplar
Ezberlediğimiz şiirler
Beş para etmiyor
Bir tüfek karşısında.

Şimdi benim de bir tüfeğim var
Beni de Filistin'e götürün sizinle birlikte
Meryem'in yüzü gibi mahzun bakışlı tepelere
Peygamberin taşına, yeşil kubbelere.

Tam yirmi yıldır
Bir vatan
Ve bir kimlik arıyorum
Oradaki evimi
Ve dikenli tellerle kuşatılmış yurdumu
Çocukluğumu arıyorum
Mahalle arkadaşlarımı
Resimlerimi kitaplarımı
Her sıcak köşeyi
Her tatlı anıyı.

Şimdi benim de bir tüfeğim var
Beni de Filistin'e götürün sizinle birlikte
Ey erkekler!
Yalnızca erkek gibi yaşamak
Ya da erkekçe ölmek istiyorum
Toprağıma zeytin ağaçları dikmek istiyorum
Mis kokulu çiçekler ve portakal ağacı da
Nedir bunun derdi diyen olursa
"Artık derdim tüfeğimin olması yalnızca."

Şimdi benim de bir tüfeğim var
Artık devrimcilerin yanındayım
Dikenler ve tozlar döşeğimdir
Ölümse giysimdir benim.

Yazgımız buymuş demiyorum
Aşağılanmak yazgı olmayacak artık.

Ben devrimcilerle birlikteyim
Ben de devrimcilerdenim
Taşdığım gündün beri tüfeğimi
Gözlerimde belirir oldu Filistin.

Ey devrimciler
Kudüs'te, Halil'de
Bisan'da, Ağvar'da, Beyt-ül Lahim'de
Ey özgürlük savaşçıları nerede iseniz
İleri..Daha ileri.....
Barış bir tiyatro oyunu
Adalet bir gösteri yalnızca.

Tek yol var Filistin'e gider
O da tüfeklerin namlusundan geçer.

Nizar Kabbani
(1923-1998)
(Suriye)
Çeviri : Kenan Hanok

Fransa ile Ermenistan arasında kritik anlaşma: Paris, Erivan'a hava savunma sistemi satacak

Paris hükümeti, Erivan ile GM200 tipi 3 radarı da kapsayan hava savunma sisteminin satışı konusunda anlaşma sağladı.

Fransa Savunma Bakanı Sebastien Lecornu, başkent Paris'te görüşme gerçekleştirdiği mevkidaşı Suren Papikyan ile ortak basın toplantısı düzenledi. Lecornu, Papikyan'ı 3. kez Paris'te misafir ettiğini belirtti.

Lecornu, Fransa ve Ermenistan ilişkilerinin uzun bir tarihe dayandığını söyledi.

Fransız Bakan, Erivan hükümeti ile savunma alanında iş birliğini artırdıklarını belirtirken, ülkesinin Erivan Büyükelçiliği bünyesinde askeri ataşelik açacağını ifade etti.

Fransa Savunma Bakanı, Paris'in Erivan'a 2023-2024 yıllarını kapsayan süreçte askeri eğitim konusunda destek sağlayacağını aktardı.

Lecornu, Fransız askerlerinin, Ermenistan askerlerine eğitim vereceğini söylerken, iki ülke arasında GM200 tipi 3 radar satışı konusunda anlaşmaya varıldığını kaydetti.

İki ülkenin Mistral hava savunma füze sistemi için iyi niyet mektubu imzaladığını söyleyen Fransa Savunma Bakanı, Erivan'a satılacak silahların saldırı için değil savunma ve sivilleri koruma amaçlı olduğunu dile getirdi.

Avrupa'da yükselen aşırı sağ trendine İsviçre de eklendi: Parlamentoda zafer İsviçre Halk Partisi'nin!

Batı Avrupa ülkelerinden İsviçre'de pazar günü parlamento seçimleri düzenlendi. Seçimlerin kazananı büyük oranda sağcı İsviçre Halk Partisi (SVP) olurken, seçimlerin kaybedeni ise Yeşiller Partisi oldu. Bu sonuçların ardından Avrupa'da yükselen aşırı sağ, İsviçre'de de kendini göstermiş oldu.

İsviçre'de seçmenler, 2023-2027 yılları arası yasama dönemi için yeni bir parlamento belirlediler. Temsilciler Meclisi'nde 200 sandalye seçilirken Senato'da ise 46 sandalyenin 44'ü seçildi.

Açıklanan sonuçlara göre, İsviçre Halk Partisi oyların yüzde 28,9'unu elde ederek 2019 seçimlerine kıyasla oylarını 3 puan artırmış oldu. Yeşiller Partisi ise 9,4 oy alarak bir önceki seçimlere göre yüzde 4 puan kaybetmiş oldu.

Ülkede seçimlere katılım oranı bir önceki seçimde yüzde 45 iken pazar günü düzenlenen seçimlerde bu oran yüzde 46,6'ya yükseldi.

Toplam 200 koltuğun bulunduğu Temsilciler Meclisi'nde 5.909 aday yarıştı ve bu sayı kayıtlara rekor olarak geçti. Bu adayların yüzde 41'i kadın olurken meclise seçilen kadın sayısı bir önceki seçime göre 7 kişi eksilerek 84'den 77'ye düştü.

PARTİLERİN MECLİSTEKİ DAĞILIMLARI

Parlamento seçimleri sonrasında açıklanan resmi sonuçlara göre, İsviçre Halk Partisi 9 sandalye, Sosyal Demokratlar 2 sandalye ve Merkez Parti 1 sandalye daha kazanarak milletvekili sayılarını artırdılar. Diğer yandan Radikal-Liberaller 1 sandalye, Yeşiller 5 sandalye ve Liberal Yeşiller 10 sandalye kaybederek milletvekili sayısında düşüş yaşadılar.

Merkez Parti ve Radikal-Liberaller seçim sonuçlarına göre 46 sandalyeli Senatoda kazanabilecekleri en fazla sandalyeyi kazandılar ancak bazı kantonlarda adaylardan hiçbiri mutlak çoğunluğu (oyların yüzde 50'sinden fazlasını) kazanamadığı için kasım ayında ikinci tur seçimleri düzenlenecek.

İkinci turda, salt çoğunluk kuralına bakılmadan en çok oyu alan adaylar seçimin galipleri olacak. Böylece 1959'dan beri yürürlükte olan ve İsviçre hükümetinde en büyük üç partinin ikişer, dördüncü partinin ise bir sandalyeye sahip olduğu "sihirli formül"e göre hangisinin yedinci sandalyeyi kazanacağı kesinleşecek.

İSVİÇRE SEÇİMLERİNDEN ÇIKARIMLAR

İsviçre'de seçimlerde propaganda olarak kullanılmak amacıyla birçok konu gündeme geldi. Bu konulardan çevre politikaları, iklim krizi, ekonomik meseleler ve dünyanın gündeminde olan göç ve mülteci sorunları öne çıkıyor.

Ülkede düzenlenen 2019 seçim kampanyaları sırasında, çevreci politikalar ve iklim krizi kamusal tartışmalara yol açtı ve iklim grevlerinin örgütlenmesini sağlayarak yelpazenin sol tarafında büyük bir seferberliğe neden oldu ancak bu yıl durum böyle olmadı.

İsviçre'de ekim ayında havanın sıcak olması, seçmenin şu anda birinci sorunu olarak gözükmüyor. İklim değişikliği ile mücadele seçimde bir güçsüzlük duygusu yaratıyor. Ülke nüfusunun büyük bir bölümünde çevre gruplarının düzenlediği iklim grevleri ve eylemleri, insanlarda kafa karışıklığına ve öfkeye sebep oluyor.

Yeşiller Partisi ve Liberal Yeşiller Partisi'nin bu seçimde büyük bir oy kaybı yaşamasının başında ise bu sonuçlar geliyor. Çevre politikalarının ülkede çekiciliğini kaybetmesi, bu partilerin oy kaybı yaşamasındaki en büyük sorun oldu. 2024 yılının Haziran ayında gerçekleşecek seçimlerde de aynı politikaları sürdürmeleri durumunda oy kaybı yaşamaları muhtemel görünüyor.

Kuzey Afrika'dan gelen büyük bir göçmen ve mülteci akını ile karşı karşıya kalan İtalyan Lampedusa adasının medyaya yansıyan görüntüleri, ülkede sığınmacı karşıtlığı politikası izleyen partilerin önünü açtı. Kampanyasını tamamiyle göçle mücadele üzerinden yürüten sağcı İsviçre Halk Partisi için de bu durum bulunmaz bir nimet oldu.

İsviçre'de sığınma başvurularında olağanüstü bir artış yaşanması sebebiyle (Ocak başı ile Haziran sonu arasında 12.188 veya 2022'ye kıyasla +%43) halk oldukça endişeli görünüyordu. Ukrayna'dan gelen yaklaşık 65.000 bin mültecinin varlığına ek olarak daha da fazla mülteci kabul edilmesi ihtimali, halkın göç karşıtı politika izleyen İsviçre Halk Partisi'ne yaklaşmasına neden oldu.

Bu politikalar sonucunda İsviçre Halk Partisi, 2019 seçimlerinde yaşadığı yenilgiyi unutturdu ve 2015 yılında ulaştığı rekor seviyeye oldukça yaklaştı.

Radikal-Liberal Parti, “sağlam ve adil” sloganını kullanarak göç politikasını öncelikli seçim propagandalarından biri olarak kullandı. İsviçre Halk Partisi’nin tam tersi olarak Radikal-Liberaller “Sosyal turizm ve iltica” konularını gündemde tutarak nitelikli ve yetenekli Avrupalı işçileri ülkeye çekerek serbest dolaşımı sürdürme politikası izlediler.

Radikal Liberaller, bu politika ile birlikte Sosyal Demokratların milletvekili Elisabeth Baume-Schneider'e oldukça sert eleştirilerde bulunarak alanı aşırı sağda konumlanan İsviçre Halk Partisi'ne bırakmak istemediler ancak seçmen, İsviçre Halk Partisi'nin bu konuda önerdiği çözümlere daha fazla güvendi.

Sosyal Demokratlar, parlamento seçimlerinde kendi politikalarına geri dönerek satın alma gücü ve enflasyon ile mücadele üzerinden kampanyalarını yürüttüler. Enflasyonun yeniden artması ve seçimlerden sadece bir ay önce sağlık sigortası primlerinde önemli bir artışın duyurulması, sosyal sorunları problemlerin merkezine geri koydu. Sosyal Demokratlar bunun sonucunda sol yelpazede Yeşillerden birkaç oy geri kazanmayı başardılar.

Ancak sağlık sigortası primleri son dönemde İsviçre'nin bir numaralı sorunu olsa da, göçün önünde Sosyal Demokratlar nihayetinde bazı orta sınıf seçmenler arasındaki hoşnutsuzluktan dolayı kâr elde ettiğiyle kaldı.

Genel olarak bireysel özgürlüğün ön planda olduğu bir ülkede, Sosyal Demokrat Parti'den sağlık sigortası planı ve gelire dayalı primler için gelen teklifler, seçmenlerin büyük bir bölümü tarafından aşırı kamulaştırma olarak görülüyor. Sosyal Demokratların solda kemik bir kitlesi bulunuyor ancak hala geleneksel bölgelerin ötesinde yaşayan insanları programlarına ikna etmek ile mücadele ediyorlar.

İsviçre’de 1959 yılından bu yana tüm büyük partiler, parlamento üyeleri tarafından seçilen yedi üyeli hükümet (Federal Konsey) tarafından temsil ediliyor.

Eyaletler Konseyi için açıklanan sonuçlar, Sosyal Demokratları ve İsviçre Halk Partisi’ni üst meclisteki en büyük güçler olarak birkaç bölgede ikinci turun önüne koydu.

Yeni Parlamento 13 Aralık'ta İsviçre hükümetini seçecek.

Tarihi İpek Yolu olarak adlandırılan Kuşak ve Yol'un 10. yılı Pekin'de kutlandı

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Kuşak ve Yol projesinin 10. yıl dönümünde proje hakkında övgü dolu açıklamalarda bulundu. Çin ve Rusya iş birliklerini ve dayanışmalarını sürdürürken Rusya Devlet başkanı Vladimir Putin, kırmızı halı eşliğinde karşılanarak Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ile bir araya geldi.

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya birçok devlet başkanı katıldı. Katılımcı ülkeler açısından ekonomik anlamda çok önemli bir proje olan Kuşak ve Yol Girişimi'nin (BRI) 10. yılı büyük bir coşkuyla kutlandı.

Toplantıda açıklamalarda bulunan Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Batılı devletleri ülkesinin ekonomisinden ayrılırken dikkatli olmaları gerektiğini ve yabancı yatırımın azalmasıyla birlikte Çin'in gelişiminin bir tehdit değil, bir fayda olarak görülmesi gerektiğini söyledi.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 130'dan fazla devlet başkanlarının ve yetkililerinin katıldığı kutlama töreninde onur konuğu olarak yer aldı.

Putin hakkında aynı zamanda Ukrayna'da savaş suçları işlediği iddiasıyla Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) tarafından tutuklama kararı çıkarılmıştı.

Pekin, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin tüzüklerine taraf bir devlet olmadığı için Vladimir Putin'in Çin'de tutuklanması pek de mümkün gözüküyor. Putin ve Xi, savaş başlamadan hemen önce ülkelerinin "benzersiz bir dostluğa" sahip olduğunu açık bir şekilde ilan etmişti.

Dünyada artan savaşlar ve çatışmalar hakkında konuşan Vladimir Putin, "Tüm bu dış faktörler bizim için ortak tehditlerdir ve Rus-Çin iş birliğini güçlendirirler" ifadelerini kullandı.

Putin, konuşmasında, "Bay Xi'nin Kuşak ve Yol projesi Rusya'nın fikirleri ile oldukça uyumlu. Projeye destek sözü veriyor ve Çinli dostlarımızı başarılarından dolayı kutluyorum. Rusya ve Çin ve dünyadaki devletlerin çoğunun özlemlerini paylaşıyor" dedi.

Her iki ülke de ABD liderliğindeki "küresel hegemonyayı" kınayarak daha fazla güç merkezi bulunduran "çok kutuplu" bir dünya çağrısında bulundu.

FORUMA KATILIM YÜKSEK

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in "yüzyılın projesi" olarak adlandırdığı iddialı projenin 10. yıl dönümünü kutlayan foruma 130'dan fazla ülkenin liderleri ve temsilcileri katılım gösterdi.

Forumda önde gelen konuklar arasında Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Endonezya Cumhurbaşkanı Joko Widodo, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, Mısır Başbakanı Mostafa Madbouly ve Pakistan Başbakanı Anwaar-ul-Haq Kakar gibi isimler yer alıyor.

Xi Jinping, forum başlamadan önce "arkadaşım" ifadesini kullandığı Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile bir araya gelerek güçlü ortak ve sınırsız iş birliği mesajı verdi.

Xi Jinping, Çin devlet haber ajansı Xinhua'ya yaptığı açıklamada, "İki ülke arasındaki siyasi karşılıklı güven günden güne daha da derinleşiyor. Yakın ve oldukça bir etkili stratejik koordinasyon sağlamak istiyoruz" ifadelerini kullandı.

Macaristan'ın milliyetçi ve popülist Başbakanı Viktor Orban, Kuşak ve Yol forumuna Avrupa Birliği'nden katılım gösteren tek lider oldu.

Avrupalı liderler, Çin tarafından düzenlenen foruma katılım göstermede büyük ölçüde uzak durdu.

Batılı liderler, Kuşak ve Yol projesini Pekin'in küresel etkisini ve erişimini yükseltmek için bir araç olarak gördükleri için foruma katılım göstermede tedirgin oldular. Birçok Batılı ülke, dünyanın en büyük ikinci ekonomisi konumunda bulunan Çin'e olan bağımlılığı azaltmak için tedarik zincirlerini çeşitlendirmeye çalışıyor.

ÇİN DEVLET BAŞKANI Xİ JİNPİNG'DEN AÇIKLAMALAR

Xi Jinping, geçtiğimiz gün Pekin'de Kuşak ve Yol Girişimi forumunun açılış konuşmasını yaptı. Ayrıca konuşmasını, Asya, Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlamak için altyapı ve enerji ağları inşa etmek amacıyla 10 yıl önce başlatılan projeyi övmek için kullandı.

Batı'nın yaptırımlarını Çin'in büyümesini engellemek amacıyla yapıldığını düşünen Xi, "Tek taraflı yaptırımlara, ekonomik zorlamaya, ayırtırmaya ve tedarik zinciri bozulmasına karşıyız" dedi.

Xi, "Başkalarının gelişimini bir tehdit olarak algılamak veya ekonomide karşılıklı bağımlılığı bir risk olarak görmek, kişinin kendi hayatını daha iyi hale getirmeyecek veya gelişimini hızlandırmayacaktır. Çin ancak dünya iyi durumdayken iyi olabilir. Çin iyi yaptığında, dünya daha da iyi olacak" ifadelerini kullandı.

Çin'in bu yılın başlarında aldığı bir önlem de son 25 yılın en düşük seviyesine ulaşan yabancı yatırım çekme çabalarının bir parçası olarak Xi, yatırım kısıtlamalarını hafifletme ve ticaret bağlarını kolaylaştırma sözü verdi.

Xi, "Sınır ötesi ticaret ve hizmetlere yatırım açarken ve dijital ürünler için pazar erişimini genişletirken, "imalat sektöründeki yabancı yatırım erişimine yönelik kısıtlamaları kapsamlı bir şekilde kaldıracamız" şeklinde konuştu.

Çin Devlet Başkanı, ülkesinde devlete ait şirketlerin yanında dijital ekonomi, fikri mülkiyet hakları ve devlet içerisinde reformist planlamalar yapacağını da sözlerine ekledi.

Xi Jinping aynı zamanda Çin'in Kuşak ve Yol projesini inşa ederken gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine milyarlarca dolar destek vermeye devam edeceğini de taahhüt etti.

İlerleyen dönem için de konuşan Xi, Kuşak ve Yol Girişimi'nin "Yeşil altyapı, enerji ve ulaşım" alanlarında yoğunlaştırılmış iş birliği de dahil olmak üzere yapay zeka ve iklim değişikliği konularının da gündemlerinde olduğunu ve çalışmalara başladıklarını belirtti.

Pekin'deki zirve genel anlamda Afrika, Güney Doğu Asya ve Güney Amerika'dan ülkeleri daha çok cezbedi. Konferansın katılımcıları arasında en dikkat çeken heyetler ise Macaristan Başbakanı Viktor Orban ve Afganistan'ın Taliban hükümetinin temsilcileri oldu.

Antarktika üzerine jeopolitik mücadele diriliyor, ülkeler kıtada varlıklarını artırmaya alışıyor

Afrika kıtası dev şirketlerin yeni yatırım merkezlerinden birisi olarak öne çıkıyor. Özellikle Çin menşeili şirketlerin kıtayı baştan sona geçen demiryolu, liman ve altyapı projeleri ile birlikte ulaşım sistemleri ve akıllı şehirler hangi ülkelerde yer alacak?

1- Mısır yüksek hızlı tren hattı

2- Nijerya'da inşa edilen Dangote Petrol Rafinerisi

3- Lagos'ta yer alan Lekki Deep Sea Port

4- Kahire'de inşa edilen Mısır Yeni İdari Başkenti

5- Etiyopya Rönesans Barajı

6- Kenya Demiryolu Projesi

7- CRBC ve Exim Bank tarafından finanse edilen Standard Gauge Demiryolu projesi

8- Lagos-Kano Standard Gauge Demiryolu

9- Namibya Ticari Limanı

10- Süveyş Kanalı İyileştirme Projesi

11- Eko Atlantic Projesi

12- Konza Technological City

13- Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde inşa edilen Grand Inga Hidroelektrik Projesi

14- Umman Eyalet Hükümeti Rezerv Fonu tarafından finanse edilen ve Tanzanya'da bulunan Bagamoyo Limanı

15- Jasper Güneş Enerjisi Projesi

Türk Savunma Sanayi son 20 yılda 100 yıllık planları hayata geçirdi

Türk Savunma Sanayisi, son yıllarda yaşanan önemli gelişmeler ile Türk Silahlı Kuvvetleri'ni dünyanın en güçlü ordularından biri haline getirme hedefine bir adım daha yaklaştırdı. Savunmada yerli ve milli düşünce ile yapılan hamleler Türkiye'yi bölgesel bir güç pozisyonuna yerleştirirken aynı zamanda bu alanda ihracat yapma potansiyeli de kazandırdı.

Türkiye, yakın döneme kadar savunma sanayisinde çoğunlukla dışa bağımlı bir ülke durumundaydı. PKK terör örgütü ile verilen uzun soluklu mücadele, ABD ve İsrail gibi ülkelerden savunma sistemleri teminini zorunlu kılıyordu.

İsrail HERON'larının teslimatının gecikmesi, operasyonel başarısızlıklar, İsrail istihbarat teşkilatları ile eş zamanlı ve doğru bilgi aktarımının sağlanamaması gibi olumsuzluklar milli savunma sistemlerine hız kazandırdı.

100 YIL ÖNCE TEMELLERİ ATILDI

Türkiye'de savunma sanayisinin ilk adımları Osmanlı'ya kadar dayanmaktaydı. Ancak teknolojik yetersizlikler ve savaştan kaynaklanan ekonomik krizler girişimleri yavaşlatıyordu.

Türk havacılık ve sanayisine ilham kaynağı olan Vecihi Hürkuş, 1924'te savaş esnasında Yunanlılardan kalan uçak malzemelerinden yararlandı ve en büyük hayalini gerçekleştirerek ilk Türk uçağı "Vecihi K-VI"yı yaptı.

Personel olmadığı için "uçabilirlik sertifikası" alamayan Vecihi Hürkuş, ilk uçuşu 1925'te kendisi gerçekleştirdi.

Kayseri'de Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi'ne (TOMTAŞ) ait fabrika kurmak için Almanlarla anlaşılan Milli Savunma Bakanlığı, Vecihi Hürkuş'u Almanya'ya gönderdi. Birkaç sene içerisinde Hürkuş, ilk sivil uçağı imal etti, Nuri Demirağ'dan nakit desteğı alarak yalnızca 92 günde "Nuri Bey" adını verdiği uçağına havalandırdı. "Türkkuşu Mektebi"nde öğrenciler yetiştirdi ve "Türk Kanadı" şirketini kurdu.

Vecihi Hürkuş'un tüm engellere ve eksikliklere rağmen göklere olan tutkusu ve uçak sevdası bugünkü yerli ve milli üretime ışık tutarak azmettirici güç olmuştur.

AMERİKA'DAN ASKERİ DESTEK

Cumhuriyetin ilanı itibarıyla Türk savunma sanayisi devlet tarafından öncelikli konulardan oldu. Ankara ve civarında yeni tesisler kurulmuş ancak gerekli altyapıya sahip olunmadığı için çağın gereklerine yeterince ulaşamamıştı.

2. Dünya Savaşı sonrası dünya kutuplaşmış ve Türkiye'nin NATO'ya girişi ile askeri alanda dışarıdan yardım alınmaya başlandı. Askeri yardımlar savunma sanayisinde devlet desteğinin azalmasına sebep oldu ve girişimler durma noktasına geldi.

1960'lara gelindiğinde bölgede, Türkiye'nin de bir taraf olduğu sorunlar meydana geldi. 1963 ve 1967'de Kıbrıs'ta meydana gelen krizin akabinde 1974'te Kıbrıs Harekatı düzenlendi.

Harekâtı takiben yaşanan silah ambargosu, ulusal kaynaklara dayalı bir savunma sanayi ihtiyacını yeniden gündeme taşıdı.

1974'te Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı kurularak durağanlaşan yatırımlar sınırlı şekilde de olsa yeniden yapılandırılmaya başlandı. TSK'ya destek amaçlı vakıflar ve bağışlar sayesinde Aselsan ve Havelsan gibi işletmeler açılarak bugünün adımları atıldı.

1985'te Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın faaliyete geçmesiyle yaklaşık 40 yıllık yoğun çalışmalar sonucu Türkiye'de modern bir ulusal savunma altyapısı oluşturuldu.

SON 20 YILDA YERLİLEŞTİK

Aselsan, Havelsan, Tusaş gibi oluşumların yanı sıra özel şirketler de geçtiğimiz yıllarda büyük atılımlar gerçekleştirerek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin envanterine büyük katkılarda bulundular.

Cumhuriyetin 100. yılına armağan edilen yerli İHA ve SİHA'larımız, ilk milli tankımız Altay, taarruz helikopterimiz ATAK, Türkiye'nin en büyük, dünyanın ilk SİHA gemisi TCG Anadolu ile yepyeni bir sayfa açıldı. TSK'nın gücüne güç katıldı ve Türkiye dünyanın en güçlü ordularından biri haline geldi.

20 yıl önce savunma sanayisinde yerlilik oranı yüzde 20 seviyelerinde iken şimdilerde yüzde 80'i gördü. Proje sayısı 12 katına çıkarak 66'dan 793'e ulaştı. Savunma ve havacılık ihracatı 17 kat artış göstererek 4,4 milyar dolar ile rekor seviyeye çıktı. Milli piyade tüfekleri, elektronik harp araçları, füze ve yerli bombalar üretilerek envantere dahil oldu.

ANKA, BAYRAKTAR TB2, AKSUNGUR ve AKINCI İHA'larının, aralarında NATO üyesi ülkelerin de bulunduğu onlarca ülkeye ihracatı gerçekleşti.

TCG Anadolu'nun yanı sıra, ADA sınıfı 5 MİLGEM, 2 çıkarma gemisi ve çok daha fazlası da milli imkanlarla Mavi Vatan savunmasında yerini almaya hazırlandı. Milli gemilerimiz müttefik ülkelere ihraç edilmeye başlandı.

Savunma sanayisinde envantere giren ve ihraç başarısı yakalayan pek çok ürün ile beraber geliştirme aşamasıyla da dünyada adını duyuran çok sayıda yeni girişimler bulunuyor. Bunlar her geçen gün test denemeleri gerçekleştirerek üretim aşamasına dahil oluyor.

KIZILELMA, HÜRJET ve ATAK-2 GÖKLERDE

Türkiye'nin ilk insansız jet motorlu savaş uçağı olan KIZILELMA göklerde yerini alıyor. Türk Havacılık ve Uzay Sanayii AŞ (TUSAŞ) tarafından geliştirilen insansız savaş uçağı ANKA-3 uçuşa geçerken milli savaş uçağı KAAN için ise geri sayım başladı.

Hava muharebesinde yeni bir devir başlıyor: Bayraktar TB3 ve KIZILELMA Türkiye

İlk jet motorlu uçak HÜRJET ve Ağır Sınıf Taarruz Helikopteri ATAK-2 de aşamaları tamamlayarak uçuşa geçti.

Yerli hava araçları artık yerli motorlarla da çalışmaya başladı. TEİ tarafından geliştirilen milli motor TS-1400 tamamı özgün ilk milli helikopter GÖKBAY'de yerini aldı.

Türkiye'nin menzili 1000 kilometreyi bulması hedeflenen balistik füzesi TAYFUN'un atışlı testleri planlandı. Milli hava savunma ailesinin uzun menzilli üyesi olan SİPER, 100 kilometrenin üzerinde menzile erişti.

“KENDİ SAVAŞ GEMİSİNİ YAPAN 10 ÜLKEDEN BİRİYİZ”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, kara, hava ve deniz araçlarında Türkiye'nin ihtiyaçlarının yerli ve millî imkânlarla karşılanabildiğini vurguladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan konuya ilişkin : "İHA ve SİHA teknolojisinde geldiğimiz konum zaten biliniyor. TB-2 ve ANKA ile başladığımız yolculuğumuzu AKINCI ve AKSUNGUR ile bir üst lige taşıdık. İnsansız savaş uçağımız Kızılelma ile inşallah bu alanda çığır açacağız. Kendi savaş gemisini yapan dünyadaki 10 ülkeden birisiyiz. Gemilerimizi sadece kendimiz tasarlamak ve üretmekle kalmıyoruz. Gemilerde kullanılan silah sistemlerinden radarlara, bilgi sistemlerinden elektronik harbe kadar birçok teknoloji de yine biz geliştiriyoruz. Silahlı insansız deniz, hava ve kara araçlarında yeni ürünlerle kapasitemizi sürekli güçlendiriyoruz. Tasarımdan geliştirmeye, inovasyondan seri üretime kadar her konuda farklı bir ivme yakalamış durumdayız." ifadelerini kullandı.

4,5 MİLYAR DOLAR İLE İHRACAT REKORU KIRILDI

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2002 yılından bu yana savunma sektöründeki gelişmeleri rakamsal olarak paylaştı. Açıklamalara göre 2002 yılında savunma alanında sadece 57 firma faaliyet gösterirken bugün sayının 2 bin 500 olduğu belirtildi.

Savunma sanayi, 80 binden fazla çalışanıyla ülke ekonomisinin lokomotifine haline geldi. 1 milyar dolar olan ciro rakamının 12 milyar doları aştığı aktarıldı.

Araştırma geliştirme harcaması 49 milyar dolardan 2 milyar dolara yükseldi. 248 milyar dolar civarında olan ihracat rakamları, geçtiğimiz sene 4,5 milyar dolar ile rekor seviyeye ulaştı.

Bu yılın ilk yarısında savunma ihracatının 2 milyar 400 milyon dolar olduğunu belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Sene sonunda inşallah 6 milyar dolarlık ihracat hedefliyoruz. Sadece sene başından bu yana yeni Altay tankımızı, donanmamızın amiral gemisi TCG Anadolu'yu, beşinci nesil millî muharip uçağımız KAAN, HÜRJET ve ATAK'ı, Yeni Nesil Fırtına Obüslerimizi, hasılı hava, kara ve denizde tarihi nitelikte birçok projemizi ya devreye aldık ya da teslimatını, testlerini veya uçuşunu başarıyla gerçekleştirdik. Üç ay önce hangardan çıkardığımız KAAN'ı inşallah yıl sonunda havada da göreceğiz." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ilerleyen dönemde TCG Anadolu'nun bir üst segmentinin savunmaya kazandırılacağını açıkladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, geçen aylarda ilk uçuşunu yapan HÜRJET'in de 2025 yılında envantere girmesini planladıklarını, savunma sanayinde tam bağımsız Türkiye hedefine ulaşınca kadar çalışmaların süratle devam edeceğini belirtti.

Milli Teknoloji hamlesi anlayışıyla atılan adımlar küresel araştırma merkezlerinin istatistiklerine de yansdı. İsveç merkezli düşünce kuruluşu Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün (SIPRI) 2022 yılı küresel silah ihracatı raporuna göre; küresel silah ihracatındaki payı 2018-2022 yılları arasında yüzde 1,1 olarak seyreden Türkiye, dünya sıralamasında 12. oldu. Bir önceki dört yıllık zaman dilimi ile kıyaslandığında, Türkiye'nin küresel payının yüzde 0,5 arttığı belirtildi.

Öte yandan iki zaman dilimi arasında Türkiye, silah ihracatında yüzde 69 yükseliş kaydetti. Küresel askeri harcamalar tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşırken Türkiye'nin askeri harcamaları 2021 yılına göre yüzde 26 düzeyinde düşüşe uğradı.

Türkiye'nin Savunma Sanayisinde yerli ve milli üretime ağırlık vermesi, gözle görülür şekilde dışa bağımlılığın azalmasını ve askeri ürünlerin ihracatının artmasını sağladı.

100 yıl önce kurucu lider Mustafa Kemal Atatürk'ün destek ve teşvikiyle aşılan tam bağımsızlık fikri, bugün gururla hayata geçiriliyor.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun Balkanlardaki algısına kısa bir bakış?

Prof. Dr. Shener BILALLI

Dünyada yirminci asırda yaşanan olayların ve değişimlerin bu asıra büyük etkileri olacaktır. Bu asır uzun ve hatırlanacak bir asır olacaktır. Dünyada imparatorlukların değişiminin yanında yeni ideolojik ve ekonomik konseptlerin de baskın olmaya başladığı bir asırdır. Buna istinaden, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması tüm Dünyayı etkilediği gibi doğal olarak da Osmanlı bakiyesi olan Balkanlar'ı önemli ölçüde etkilemiş. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması algısı Balkanlarda sadece bir yönetim şekli olarak değil de, daha kapsamlı bir algıya neden olacaktır. Bu algıyı, tarihi, siyasi ve kültürel faktörlerden etkilenerek çok yönlü olduğu bariz bir gerçektir. Bu önemli olayın Balkanlar'da nasıl algılandığına dair genel bir bakışına bakacak olur ise karşımıza aşağıdaki gibi bir konsept çıkacaktır:

Yeni Cumhuriyeti Desteklemek:

Pek çok Balkan ülkesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu, bölgede yüzyıllarca süren medeniyete damgasını vurduğu Osmanlı hakimiyetinin sonunun bir işareti olarak gördü. Diğer taraftan Balkanlarda, Türkiye'de yeni oluşturulan modern, laik ve daha milli bir devletin ortaya çıkmasıyla ilgili ilk algı bir nevi rahatlama psikolojisi oluşturuldu ve bunun akabinde bu rahatlama duygusu ve yeni Cumhuriyetin oluşturmaya başladığı politik ve ekonomik prensiplere de baktıklarında bir nevi destek verme duygusu oluşmaya başlayacaktır. Bu tarz bir algının, Balkan ülkeleri için Cumhuriyet rejiminin en uygun bir rejim olarak algılandığı kanısına varabiliriz.

Yeni Milliyetçilik ve Egemenlik:

İlk aşamada, 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu'ndan ulusal egemenlik ve bağımsızlık kazanmaları için mücadele eden Balkan devletleri, kurulan Cumhuriyetin ve Türkiye'nin kuruluşunu başarılı bir ulus inşasının göstergesi olarak gördüler. O asırlarda dünya siyasetindeki "kendi kaderini tayin etme" doktrini hakim olmaya başladığı için, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türkiye'nin kuruluşu, kendi kaderini tayin etme ilkesinin ve ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkının teyidi olarak görüldü.

Korku ve Rekabet:

Bazı Balkan ülkeleri, özellikle de Osmanlı İmparatorluğu ile tarihsel olarak bil hassa Osmanlı'nın son döneminde oluşan milliyetçilik, milli devlet gibi konseptlerden dolayı bir nevi rekabet içinde olan ülkeler, Türkiye'nin kuruluşuna başlangıçta ihtiyat ve endişeyle yaklaştılar. Osmanlı sonrasında bittabi olarak yeni kurulan Türkiye'nin özellikle ihtilafli bölgeler ve Müslüman topluluklar üzerindeki tarihten gelen etkisi konusunda bölgedeki emellerine ilişkin korkular vardı.

Diplomatik ilişkiler:

Yeni kurulan Cumhuriyetin dış politikası gereği, Balkan ülkeleri ile Türkiye arasındaki diplomatik ilişkiler zamanla belli bir düzene oturmaya başladı ve gelişti. Bu diplomatik ilişkilerin arasında sınır anlaşmazlıkları ve azınlık hakları gibi çeşitli konuları ele alan ikili anlaşmalar ve anlaşmalar imzalandı. Türkiye, Osmanlı sonrası dönemde istikrarlı ilişkiler kurma gibi önemli bir politik ve diplomatik düzen kurmaya çalışarak, asırlarca beraber yaşadıkları Balkan komşularıyla barış içinde bir arada yaşama politikası izledi.

Kültürel ve Sosyal Etki:

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun Balkanlar'a üzerine sadece teritoryel, diplomatik etkileri yanında kültürel ve sosyal etkileri de oldu. Bunların arasında bil hassa Türk dili ve kültürü bazı Balkan halklarını etkilemiştir. Osmanlı fütühatları sürecinde Balkanlara Türk göçü ve bazı ülkelerde Türk azınlıkların varlığı kültürel alışverişe katkı sağladı.

Bölgesel Anlaşmazlıklar ve Gerilimler:

Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan tarihi toprak anlaşmazlıkları ve sınır sorunları kurulan Balkan devletleri arasında değişik siyasi, ekonomik ve milli sebeplerden dolayı da, ister istemez zaman zaman gerilim ve çatışmalara da yol açmıştır. Batı Trakya'daki Türkçe konuşan nüfusun durumu gibi anlaşmazlıklar, tartışmalı konular olarak kaldı.

Modern İlişkiler:

Modern çağda Türkiye ile Balkanlar arasındaki ilişkiler genel olarak iyileşti ve aynı zamanda reel bir zemine yerleştirilerek oturtulmaya çalışıldı.

Türkiye'nin diplomatik çabaları ve Balkanlardaki çeşitli bölgesel girişimlere katılımı istikrarı daha da artırdı. Ekonomik işbirliği, ticaret ve kültürel alışverişler Türkiye ile Balkan ülkeleri arasındaki bağları daha da güçlendirdi. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun Balkanlardaki algısına bakacak olursak karşımıza farklı ve ortak algıların varlığına şahit olabiliriz. Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, Balkanlar'da bölgedeki ülkelere ve etnik gruplara göre farklı algılara yol açtı. İşte bazı önemli bakış açılarına kısa bir genel bakış:

Yunanistan: Yunanistan ile Türkiye arasındaki ilişkiler tarihsel olarak karmaşık, çatışmalar ve toprak anlaşmazlıkları ile karakterize edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, özellikle nüfus mübadelesine ve Rum Ortodoks Hıristiyan nüfusun Türkiye'den ayrılmasına yol açması nedeniyle endişeyle karşılandı.

Bulgaristan: Bulgaristan'ın yeni Türkiye Cumhuriyeti'ne ilişkin algısı nispeten olumluydu. İki ülkenin tarihsel bağları vardı ve Türkiye'nin laikleşme politikaları Bulgaristan'ın Osmanlı sonrası modernleşme çabalarıyla örtüşüyordu.

Yugoslavya: Türkiye'nin cumhuriyete dönüşümüne ilişkin algı, eski Yugoslavya'nın farklı bölgeleri arasında farklılık gösteriyordu. Bazı bölgelerde modernleşme hamlesi olarak görülürken, bazı bölgelerde ise Türk milliyetçiliğine ilişkin endişeler gündeme geldi.

Arnavutluk: Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, önemli bir Müslüman nüfusa sahip olan Arnavutluk'ta karışık tepkilere yol açtı. Bazı Arnavutlar Türkiye'nin laikleşmesini kendi ülkeleri için potansiyel bir model olarak görürken, diğerleri Osmanlı İmparatorluğu'nun halefi olan devletle bağlarını kaybetme endişesi taşıyordu.

Sırbistan: Sırbistan, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna bir dereceye kadar ihtiyatla baktı. Bu, Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki uzun süredir devam eden tarihi ve siyasi etkileri olan nüfuzunun sonunu işaret ediyordu.

Sonuç olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu Balkanlar'da her milletin tarihi ve jeopolitik bağlamına bağlı olarak farklı algılanmıştır. Kimileri Türkiye'yi ulusal egemenliğin ve çağdaşlaşmanın sembolü olarak kutlarken, kimileri ise ona endişe ve rekabetle yaklaştı. Zaman içinde diplomatik çabalar ve işbirliği, Türkiye ile Balkan komşuları arasında daha olumlu ilişkilerin şekillenmesine yardımcı olmuş, bölgenin istikrarına ve ilerlemesine katkıda bulunmuştur.

Devletler Blockchain teknolojisine geçiyor

Ülkeler teknolojilerini, kritik altyapılarını, veritabanlarını, sağlık ve savunma hizmetlerini hatta seçim sistemlerini yeni nesil veritabanlarına daha yüksek şifreleme gücüne sahip olan Blockchain üzerinde geliştirmeye ve test etmeye devam ediyor. Hangi ülke ne tür adımlar atıyor? Sizler için derledik. Detaylar haberimizde...

Bir Rus telekom şirketi, blockchain teknolojisini kullanan bir elektronik oylama sistemini başarıyla test etti. Vatandaşlar, ülkede Eylül ayında gerçekleşecek seçimlerinde uzaktan oy kullanmak için bu elektronik sistemi kullanabilecek. İnsanları evde tutan küresel salgınla birlikte mobil oylama bir zorunluluk haline geldi. Rusya, elektronik bir oylama sistemini test etmek için blockchain teknolojisinin güvenliğini kullanarak bunu gerçekleştirmek için adımlar attı.

Deneye 30 binden fazla kişi katıldı. Rusya Merkez Seçim Komisyonu, oyların sayılmasına kadar her şey dahil olmak üzere tüm seçim sürecini elektronik olarak tamamladığını açıkladı. Süreç ayrıca kimlik doğrulamasını da içeriyordu. Bunun için teknoloji, bir hükümet portalı ile arayüz oluşturdu. Merkez Seçim Komisyonu hiçbir güçlükle karşılaşmadığını kaydetti. Rostelecom Başkan Yardımcısı Dmitry Repnikov, testin hizmet veya işlevde herhangi bir kesinti veya sorun olmadan tamamlandığını söyledi. "Yoğun kullanım sırasında bile hiçbir sorun görmedik" dedi. Seçimlerin 13 Eylül'de yapılması planlanıyor. İlk başarılı testle, seçim tarihinden önce daha fazla deney yapıldığı biliniyor.

ALMANYA MALİ İŞLERİNDE BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİNİ TERCİH EDİYOR

Alman mali regülatörleri, ülkenin menkul kıymetlerini blockchain teknolojisi ile modernize etmeyi planlıyor. Regülatörler, blockchain tabanlı dijital menkul kıymetler hakkında bir taslak yasa tasarısı sundular. Almanya Federal Maliye Bakanlığı (BMF) ve Federal Adalet ve Tüketiciyi Koruma Bakanlığı (BMJV), blockchain tabanlı dijital menkul kıymetler hakkında bir yasa tasarısı çıkardı. Regülatörler, ülkenin menkul kıymetlerini blockchain teknolojisi ile modernize etmek istiyor. Resmi açıklamaya göre yetkililer, dijital menkul kıymetlerin benimsenmesinin federal hükümetin blockchain stratejisinin temel yönlerinden biri olduğunu vurguladılar.

Almanya'daki mevcut mevzuat, menkul kıymetler olarak sınıflandırılan finansal araçların bir belgede teminat altına alınmasını gerektirmektedir.

GÜNEY KORE BANKASI KRIPTO PARA SAKLAMA HİZMETİ ALT YAPISI HAZIRLIYOR

Büyük Güney Koreli banka KB Kookmin Bank, müşterileri için bir kripto para saklama hizmeti başlatmayı planlıyor. Yeni özellik, blockchain girişim fonu Hashed, dijital varlık ticareti platformu Cumberland Korea ve akıllı sözleşme güvenlik denetim firması Haechi Labs ile yapılan ortaklığın ardından kullanıma sunulacak. Çin'in blockchain tabanlı Hizmet Ağı (BSN), resmi bir uluslararası web sitesi yayınladı. 10 Ağustos'ta yayınlanan BSN web sitesi küresel geliştiricilerin projeye katılmasına yardımcı olmayı amaçlıyor. Yerel bir özel şirket ve BSN'nin kurucu üyesi Red Date Technology'nin CEO'su He Yifan, yaptığı açıklamada yeni web sitesinin geliştiricilerin BSN hizmetlerini ve halka açık zincir hizmetlerini portal üzerinden kullanmasına izin verdiğini söyledi. Çin'de bu yıl 10 binden fazla yeni blockchain girişimi gerçekleştiği de sektörün önemini gösterdi.

ARJANTİN MERKEZ BANKASI BLOCKCHAIN KULLANIYOR

Arjantin'in merkez bankası, Blockchain geliştirme şirketi IOV Labs ile ortaklaşa olarak, ödeme çözümü ve gelişmiş izlenebilirlik için Blockchain tabanlı kurumsal bir çözümü test ediyor. Projedeki diğer paydaşlar arasında Santander ve BBVA gibi ülkedeki büyük bankalar yer alıyor. Basın açıklamasının ayrıntılarına göre, Arjantin Merkez Bankası'nın (BCRA) yüksek hızlı fiat işlemlerini iyileştirmek ve uçtan uca izlenebilirliği sağlamak için finansal çözüm sistemindeki kurumsal Blockchain destekli çözümü kullanması hedefleniyor.

AVUSTRALYA MENKUL KIYMETLER BORSASI, BLOCKCHAIN'E GEÇME PLANINI ERTELEDİ!

Avustralya Menkul Kıymetler Borsası, kilit paydaşlardan halka açık lobicilik yapıldıktan sonra blok zincirine geçişi erteledi.

Avustralya Menkul Kıymetler Borsası'ndaki son güncellemeye göre, borsa, mevcut hisse senedi işlemlerini yerine getirmek için mevcut sisteminin yerini almak üzere Dağıtılmış Defter altyapısının sunumunu resmen erteledi. Avustralya Menkul Kıymetler Borsası şu anda blockchain ile değiştirmeyi planladığı Clearing House Elektronik Alt Kaydı Sistemini (CHES) kullanıyor. Covid-19 salgınının da gecikmeye neden olan etkenler arasında yer aldığı yetkililer tarafından duyuruldu.

BREZİLYA DİJİTAL PARAYA GEÇEBİLİR!

Brezilya devleti blockchain teknolojisi ve sanal paraların çevrim içi ödemelerin son yıllarda arttığını ve dijital bir para biriminin Brezilyalıların paralarıyla tamamen çevrim içi etkileşime girmesine izin vereceğini söyledi. Merkez bankası, dijital para birimlerini incelemek için bir çalışma grubu kurdu. Brezilya merkez bankası, dijital bir gerçek, banknot ve madeni para basma ve bakım maliyetlerini azaltmaya yardımcı olacaktır. Brezilya'da kağıt para işleminin tahmini maliyetinin yılda yaklaşık 90 milyar real (16 milyar dolar) olduğunu söyleyen merkez bankası, bunun genellikle ülkelerin gayri safi yurt içi hasılasının %1 ila %2'si arasında olduğunu da sözlerine ekledi.

HİNDİSTAN KRİZLE BAŞA ÇIKMAK İÇİN BLOCKHAIN TEKNOLOJİSİNE GEÇİYOR

Uzmanlar Hindistan'daki mevcut durumu analiz etmeye ve incelemeye devam ediyor. Günümüzde en büyük rolleri, insanların krizle başa çıkmalarına tam olarak neyin yardımcı olabileceğini bulmaktır. Şu anda, hükümete güvenen ve yerel yetkililerden yardım isteyen binlerce aile olduğu Hint basınında yer almakta. Haber ajansları, ülke çapında yaygın olarak bilinen bir çiftçi üretici kuruluşunun şu anda blockchain kullanmayı planladığını bildirdi. Temsilcilere göre, bu harika bir fikir çünkü binlerce çiftçiye çok daha yüksek ücret alma olanağı sağlayacağı öngörülüyor.

ABD TARIM BAKANLIĞI TEDARİK ZİNCİRİNİ BLOCKCHAIN'E TAŞIYOR

ABD Tarım Bakanlığı, organik ürünlere bağlı kurallarına blockchain teknolojisini dahil etmeyi planladığını söyledi. Hareket, "organik" ürünlerdeki güven ve doğrulanabilirlik eksikliğiyle savaşmayı umduğu için önemli görünüyor. ABD Tarım Bakanlığı (USDA) Tarımsal Pazarlama Hizmeti'nden (AMS) 5 Ağustos'ta yayınlanan bir rapora göre; ajans, dağıtılmış defter teknolojisi de dahil olmak üzere elektronik izleme sistemleri beklediğini söyledi.

DİPLOMATİK SÖZLÜK

Çok Kulvarlı Diplomasi (Multi-Track Diplomacy)

Lala NAGHIYEVA

Karakteristik olarak bireylerin, kiliselerin, sivil toplum kuruluşlarının, bankaların, çok uluslu şirketlerin vb. çabalarını içeren diplomasi türüdür. Genellikle birey veya grupların öncülük ettiği “Track 2” diplomasisinin tüm farklı türlerini tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Dolayısıyla, burada aralarında diplomasi gerçeğinin gerçekleşmesi öngörülen tarafların resmi olmayan temsilcilerinin bir araya gelmesi kastedilmektedir.

Bu diplomasi türünün önemi barış modellerinin uygulanması açısından önemi büyüktür. Şöyle ki, barış modelleri olarak bildiğimiz “Çatışma Yönetimi (Conflict Management)”, “Çatışma Çözümü (Conflict Resolution)” ve “Çatışma Dönüşümü (Conflict Transformation)” uygulamasının gerçekleşmesi için resmi olmayan görüşmelerin de büyük çapta etkili olduğu düşünülmektedir.

“Track 2” Diplomasi kavramı ilk kez 1981 yılında ABD diplomatı Joseph Montville tarafından kullanılmıştır. Kavramın kullanılmasındaki amaç, çatışmaların çözümü için resmi olmayan kurum veya şahısların katılımı ile gerçekleşen diplomasi devlet resmilerinin yer aldığı “Track 1” diplomasiden ayırt etmek olmuştur. Lakin kavram zamanla Louise Diamond, John W. McDonald tarafından geliştirilmiş ve son olarak Çok Kulvarlı Diplomasi adını almıştır.

Louise Diamond, John W. McDonald tarafından geliştirilmiş ve Çok Kulvarlı Diploması olarak bilinen diploması günümüzde 9 kulvarlı olarak açıklanmaktadır. Şöyle ki, 1) hükümet, 2) profesyonel çatışma çözümü, 3) iş hayatı 4) özel vatandaşlar, 5) araştırma, eğitim ve öğretim, 6) aktivizm, 7) din, 8) finansman ve 9) kamuoyu/iletişim, çatışmaların çözümünün bulunması için önemli kulvarlar olarak görülmektedir. Başka deyişle, bu diploması türü, ülkeler arasında ortaya çıkan savaş ve çatışmaların her zaman devlet resimleri arasında gerçekleşen görüşler sonucunda sonlandırılmasının imkansızlığına dikkat çeker. Ayrıca çözüm olarak da resmi olmayan kurum veya bireylerin çatışma yönetimi, çözümü veya dönüşümü için görüşmelerde yer almasının gerekliliğini vurgular.

Çok Kulvarlı Diplomasının uygulamada ilk örneği olarak ABD Bilgi Ajansı'nın (USIS) Hindistan ve Pakistan arasındaki sorunun çözülmesi için attığı adımı söyleyebiliriz. Şöyle ki, 1991 yılında USIS, Hindistanlı ve Pakistanlı uzmanları arasındaki Dünya Ağı Diyaloglarına ev sahipliği etmiştir. Her ne kadar günümüzde Hindistan ve Pakistan arasındaki Kaşmir sorunu çözülmemiş olsa da USIS tarafından atılan bu adım ve uzmanların bir araya getirilmesi, Çok Kulvarlı Diplomasının dünya barışı için sağlayabileceği imkanlar açısından oldukça önemlidir.

Çok Kulvarlı Diploması için verilebilecek bir diğer örnek de, İsrail ile Filistin Kurtuluş Örgütü arasında önemli ilerlemeler kaydedilmesine yol açan 1993 Oslo Anlaşmalarının "Track 2" diploması şeklinde gerçekleşmesidir. Fakat görüşmeler sonradan tekrar devlet resimleri arasında "Track 1" diploması olarak devam etmeye başlamıştır. Sorun günümüzde de çözümünü bulmuş değildir.

KAYNAKÇA

- G.R. Berridge, Alan James, "Multi-track Diplomacy", A Dictionary of Diplomacy, Palgrave, 2001, p. 252.

- United States Institute of Peace, A Primer on Multi-track Diplomacy: How Does it Work?
<https://www.usip.org/publications/2019/07/primer-multi-track-diplomacy-how-does-it-work>, erişim tarihi: 30.05.2021.

- John W. McDonald, Multi-Track Diplomacy,
https://www.beyondintractability.org/essay/multi-track_diplomacy, erişim tarihi: 30.05.2021.

CIHANNÄME

"Bir cihan mefkûresi"

www.cihannuma.org

SAYI 5

2023